ҚИШЛОК ҲАҚИҚАТИ

КУНДАЛИК ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ РЎЗНОМА

1991 йил 26 ноябрь
СЕШАНБА
№ 228 (5.271).
Баҳоси 8 тийин.

1974 йил 1 январдан чиқа бошлаган ♦ Ҳафтада беш марта чоп этилади

Ер ҳайдасанг, куз ҳайда

ДАЛАЛАРДАН ДАРАКЛАР

УЛЬЯНОВ

Алишер Навоий номли давлат хўжалиги меҳнаткашлари келгуси ҳосилга пухта замин яратмоқдалар. Хўжаликнинг 6-деҳқончилик участкаси аъзолари мавжуд 440 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 35,6 центнердан пахта саранжомлаб, юқори кўрсаткичга эришдилар. Бу ютуққа гектаридан 36—38 центнердан хирмон кўтарган Камол Мардонов, Файзулла Маматов, Бекмурод Норов бошлиқ бригадалар заршунослари муносиб улуш қўшдилар. Айни кезларда далаларни ғўзапоядан тозалаб, пешма-пеш ўғитлаш ва шудгорлаш ишлари қизғинлмоқда. Бу борада Шуҳрат Қўлдошев, Бахтиёр Эгамбердиев, Музроб Исломов, Иўлбарс Ҳасанов, Исмоил Сувонов, Мамат Мардонов каби механизаторлар ўрнак кўрсатишяпти. Ҳар бир ҳайдов тракторн билан кунига 5,5—6 гектар ер сифатли шудгорланмоқда.

Э. ЭШОНҚУЛОВ.

НАМАНГАН

«Ленинград» жамоа хўжалиги деҳқонлари йилни муваффақиятли якунлашяпти. Пахтакорлар давлатга режадагидан 1.395 тонна ортиқ, жами 6.395 тонна сифатли хом ашё сотдилар. Шу кунларда хўжаликда бўлғуси ҳосилга тайёргарлик ишлари авж олдирилмоқда. Далани ғўзапоядан тозалаш, ўғитлаш, шудгорлаш ишлари бир-бирига қўшиб амалга оширилмоқда. Белгиланган майдонларга гектар ҳисобига 30—40 тоннадан чиритилган гўнг солиниб, сўнгра 35—40 сантиметр чуқурликда ҳайдалаяпти.

Шудгорлашда 42 та ҳайдов трактори унумли ишлатилмоқда. Механизаторлар баракали меҳнат қилишлари учун қулай шароит яратиб берилган. Уларга уч маҳал иссиқ овқат тайёрланмоқда. Шарифбой Камолов, Одил Қўчқоров, Мирза Ҳожиев сингари механизаторлар кунига 8—9 гектар майдонни сифатли шудгор қилишяпти.

А. ХОЛМИРЗАЕВ.

СУРХОНДАРЕ. Жарқўрғон районидаги «Социализм» жамоа хўжалиги деҳқонлари кузги-қишки дала ишларини қизғин олиб бормоқдалар. Келгуси йил кўкламида чигит қадаладиган 1.300 гектар майдонга картограмма асосида минерал ва маҳаллий ўғит солиниб, белгиланган чуқурликда шудгорланмоқда.

СУРАТДА: хўжалик бош муҳандиси Холли Маҳмудов (чапдан), бош агроном Бахтиёр Бекназаров ва бригада бошлиғи Шерали Жонназаров ҳайдов сифатини кўздан кечиришмоқда.

И. ХЎЖАЕВ олган сурат. (ЎзТАГ).

КУЗГИ ДОН—ЭРТАНГИ НОН

Фарғона ғаллазорларида 26 минг гектар ерга кузги дон экиб бўлинди. Вилоят ғаллазорлари ўтган йилга нисбатан икки баравар кенгайди. Шундай қилиб бу ерлик ғаллакорлар келаси йилда 70 минг тонна ғалла етиштиришни мўлжаллашмоқда.

Бошоқли экинлар майдони пахтазорларга таъсир этмаган ҳолда кўпайтирилди. Бу иш бир йиллик озуқа экинлари етиштириладиган майдонлар ҳисобига амалга оширилди.

Ҳозир вилоятда бошоқли экинларнинг бошқа турларини экиб, парваришлашга хам катта эътибор берилмоқда. Жумладан, шолиқорлар яхши ҳосил етиштирдилар. Ўрим-терим бошланганидан бери шолизорлардан 5 минг тоннадан кўпроқ дон йиғиштириб олинди. Биринчи навбатда колхозлар ва совхозларнинг меҳнаткашлари ана шу қимматбаҳо маҳсулот билан таъминланадилар.

— Келаси йилда ғаллазорлар майдонини ҳам кўпайтириш ниятимиз бор, — деди вилоят деҳқончилик-саноат уюшмаси дон экинлари ва уруғчилик бўлимининг бошлиғи Солижон Турғунбоев. — Бу бизга янги ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш ҳамда аҳолининг бундай маҳсулотларга эҳтиёжини тўлароқ қондириш имконини беради.

УНУМДОРЛИК БРИГАДАЛАРИ

Сирдарё вилоятидаги У. Юсупов номли совхоз механизаторлари терим тугаши билан ўз хўжалик ҳисобидаги унумдорлик бригадаси тракторларини бошқара бошлашди. Чунки ҳозир минерал ўғитларнинг нархи жуда қимматлашиб кетди, хўжалик уларни ҳар томонлама ўйлаб сотиб олмоқда. Маҳаллий ўғитларни далага олиб чиқишга жуда зўр эътибор берилмоқда. Бу ўғитлар хўжалик фермаларидан, шахсий хўжаликлардан келтирилмоқда.

Хўжалик ҳисобидаги унумдорлик бригадалари вилоятнинг барча хўжаликларида тузилган. Уларнинг ҳар бирида бештадан еттитагача тиркалма аравали тракторлар бор. Бу бригадалар вилоят деҳқончилик-саноат уюшмасининг тавсиясига биноан ташкил этилган. Шуни ҳам айтиш керакки, уюшма буйруқбозлик-назорат қилиш вазифаларидан воз кечиб, қишлоқ меҳнаткашларига амалда ёрдам кўрсатиш ва маслаҳатлар бериш билан шуғуллана бошлади. Бундай ёрдам ҳамда маслаҳатлар жуда ҳам салмоқли бўлмоқда, чунки идорада энг яхши мутахассислар тўпланишган.

Деҳқончилик-саноат уюшмасининг ходимлари деҳқонларга ёрдам бериш билан бирга чорвачилик ва парандачилик муаммоларини ҳал этишга ҳам эътиборни қаратишмоқда. Уларнинг тавсиясига кўра Мирзачўлдаги кўпгина хўжаликларда бўрдоқичилик базалари ва инкубаторлар қурилмоқда. Мутахассислардан иборат икки гуруҳ эса Омскка жўнаб кетди. У ерда вилоят учун гўшт етиштиришга мўлжалланган қорамоллар подасини сотиб олишади.

Яна иккита бошқа бригада Россия билан бинокорлик материаллари етказиб бериш юзасидан шартнома тузади. Пахта мутахассислари эса хорижий тажрибани қунт билан ўрганиб, келаси йилда ғўза парваришлашнинг Исроил услубини жорий этишни таклиф этдилар. Хўжаликларда ана шу янгиликларни жорий этишга тайёргарлик ишлари бошлаб юборилди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг
ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ХОРИЖИЙ ВАЛЮТАНИ ЭРКИН СОТИБ ОЛИШ ВА СОТИШНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ҲАМДА ЭРКИН АЛМАШТИРИЛАДИГАН ВАЛЮТАГА САВДО ҚИЛИШНИ КЕНГАЙТИРИШ ЧОРАЛАРИ ҲАҚИДА

Пулнинг тобора қадрсизланаётганлигини ҳисобга олиб, республика ва унинг аҳолиси манфаатларини ҳимоя этишни таъминлаш, ташқи иқтисодий фаолиятни анча кенгайтириш, сайёҳлик самарадорлигини ошириш учун зарур шарт-шароитни яратиш, шунингдек валюта ресурсларини кўпайтириш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси **қарор қилади:**

1. Сўмга хорижий валютани эркин сотиб олиш ва сотишни ташкил этиш учун Ўзбекистон Республикаси ҳудудида валюта алмаштириш тармоқлари кенгайтирилсин. Бунинг учун:

Ўзбекистон Республикаси давлат банкига 1991 йил 1 декабргача республикада хорижий валютани сўмга сотиб олиш ва сотиш пунктларини ҳудудий жойлаштириш тузилишини ишлаб чиқиш таклиф этилсин;

Молия вазирлиги Ўзбекистон Республикаси давлат банки ҳамда ташқи иқтисодий фаолият миллий банки билан биргаликда валютани бозорда таркиб топаётган қийматига қараб пунктлар ва ихтисослаштирилган биржалар орқали сотиб олиш ва сотишнинг амалий воситасини 1991 йил 1 декабргача ишлаб чиқсин ва жорий этсин, бунда республика ва унинг аҳолиси иқтисодий манфаатларини ҳимоя қилишни таъминлаш, ички ва ташқи валюта бозоридаги талабни оператив равишда эътиборга олиш кўзда тутилсин;

Ўзбекистон Республикаси ташқи иқтисодий фаолият миллий банкига республика валюта биржасини очишга доир тадбирларни 1992 йил 1 январга қадар амалга оширишга тавсия этилсин.

2. Ўзбекистон Республикаси ташқи иқтисодий фаолият миллий банкига ҳамда валюта операцияларини амалга оширадиган бошқа ваколатли банкларга ушбу қарор матбуотда босилиб чиққан кундан бошлаб валюта ҳисоб варақалари очишдаги барча чеклашларни бекор қилиш, шунингдек ҳуқуқий шахслардан ва одамлардан омонатга нақд валюталарни ва депозитларни қабул қилиш, шартнома асосида музд тўлашни таъминлаш таклиф этилсин.

Фуқароларнинг ҳисоб варақасидаги хорижий валюта уларнинг талабига биноан ҳеч қандай чеклашсиз ва рухсатсиз қайтариб берилади, деб белгилаб қўйилсин.

3. Республикага валюта маблағларни жалб этиш, шунингдек савдо тармоқларида валютага молларни сотиш мақсадида:

Ўзбекистон Республикаси давлат Ташқи савдо алоқалари комитети, Савдо вазирлиги, Ўзбекбирлашув, бошқа манфаатдор ташкилотлар 1992 йил 1 январгача валютага савдо қиладиган корхоналар тармоғини кенгайтириб, 1992 йил 10 январгача бу ҳақда Вазирлар Маҳкамасига ахборот берсин;

Ўзбекистон Республикаси иқтисод комитети давлат банки ва бошқа манфаатдор маҳкамалар билан биргаликда бир ҳафта муддат ичида «Ўзбекистон Республикаси ҳудудида халқ истеъмол молларини хорижий валютага сотиш тартиби тўғрисидаги низом» лойиҳасини ишлаб чиқиб, Вазирлар Маҳкамаси тасдиғига тақдим этсин.

4. Ушбу қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Вазирлар Маҳкамаси умумий иқтисодий комплексига (Ўртоқ Б. С. Ҳамидов) топширилсин. Қарор қандай бажарилаётганлиги 1992 йил январь ойида кўриб чиқилсин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси
И. КАРИМОВ.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ САЙЛОВИНИ ЎТКАЗУВЧИ МАРКАЗИЙ САЙЛОВ КОМИССИЯСИДА

25 ноябрь куни Қ. А. Аҳмедов раислигида Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказувчи Марказий сайлов комиссиясининг мажлиси бўлди.

Мажлисда Ўзбекистон Республикаси президентлигига номзодлар:

Ўзбекистон Халқ Демократик партияси ва Ўзбекистон Касаба Уюшмалари Федерациясидан — Ўртоқ Ислом Абдуғаниевич Каримов;

«ЭРК» демократик партиясидан Ўртоқ Муҳаммад Солиҳ (Салай Мадаминов) рўйхатга олинди.

Ўзбекистон Республикаси президентлигига номзодларнинг ишончли вакиллари ҳам рўйхатга олинди.

Округ сайлов комиссияларининг раҳбарлари ва аъзолари, Ўзбекистон Республикаси давлат мустақиллиги тўғрисидаги масала юзасидан референдумда овоз бериш учун бюллетень шакли ва матни тасдиқланди.

Бир қанча бошқа ташкилий масалалар юзасидан қарорлар қабул қилинди.

Ўзбекистон Республикаси президентлигига рўйхатга олинган номзодларнинг таржиман ҳоллари яқин кунларда матбуотда эълон қилинади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
ФАРМОНИ

САНЪАТ АРБОБЛАРИНИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ФАХРИЙ ЁРЛИҒИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Кўп йиллар давомида миллий санъатни ривожлантиришга қўшган ҳиссаси ва ижтимоий турмушдаги фаолиятироки учун қуйидаги ўртоқлар Ўзбекистон Республикасининг фахрий ёрлиғи билан мукофотлансинлар:

Муҳаммаджонов Зокир (Зикир) — Ҳамза номидаги ўзбек давлат академик драма театри актёри

Раҳимов Наби — Ҳамза номидаги ўзбек давлат академик драма театри актёри

Саидқосимов Пўлат — Аброр Ҳидоятов номидаги ўзбек давлат драма театри актёри.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри.
1991 йил 23 ноябрь.

Ўзбекистон Республикасининг қонуни

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ САЙЛОВИ ТЎҒРИСИДА

I БОБ. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1-модда. **Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови**

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини Ўзбекистон Республикаси фуқаролари умумий, тенг ва тўғридан-тўғри сайлов ҳуқуқи асосида яширин овоз бериш йўли билан амалга оширадилар.

Ўзбекистон Республикаси Президенти қилиб ёши 35 дан кам бўлмаган ва 65 дан ортиқ бўлмаган, ушбу Қонунга мувофиқ сайланиш ҳуқуқига эга бўлган Ўзбекистон Республикаси фуқаросигина сайланиши мумкин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти 5 йил муддатга сайланади.

Бир фуқаронинг ўзи кетма-кет икки муддатдан ортиқ Ўзбекистон Республикасининг Президенти бўлиши мумкин эмас. Ўзбекистон Республикасининг Президенти халқ депутати бўлиши мумкин эмас.

2-модда. **Фуқароларнинг сайлов ҳуқуқи**

Ўзбекистон Республикасининг 18 ёшга тўлган фуқаролари Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловида қатнашиш ҳуқуқига эга.

Ижтимоий келиб чиқиши, ижтимоий ва мулкий аҳволига, ирқий ёки миллий мансублигига, жинси, маълумоти, тили, динга муносабатига, машғулот тури ва хусусиятига қараб Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг сайлов ҳуқуқини бирон-бир тарзда бевосита ёки билвосита чеклаш тақиқланади.

Суд томонидан муомалага лаёқатсиз деб топилган руҳий бемор фуқаролар ва суднинг ҳукмига мувофиқ озодликдан маҳрум этиш жойларида сақланаётган шахслар ёки жиноят-процессуал қонунларда белгиланган тартибда олдини олиш чораси —ҳибсда сақлаш чораси қўлланилган шахслар сайловда қатнашмайдилар.

3-модда. **Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказиш принциплари**

Ўзбекистон Республикасининг фуқаролари Ўзбекистон Республикаси Президентини сайлаш бўйича сайловолди кампаниясида ва овоз беришда ихтиёрий равишда қатнашадилар.

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови бўйича овоз бериш яширин бўлиб, фуқаролар томонидан бевосита амалга оширилади. Фуқароларнинг хоҳиш-ирода билдиришлари устидан назорат этилишига йўл қўйилмайди.

Ўзбекистон Республикасининг ҳар бир фуқароси битта овозга эга.

4-модда. **Сайлов комиссияларининг сайловни ўтказиши**

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказиши қонунда белгиланган тартибда рўйхатдан ўтган сиёсий партияларнинг, жамоат бирлашмаларининг вакилларидан, меҳнат жамоалари ҳамда олий ва ўрта махсус ўқув юртлари ўқитувчилари ҳамда хизматчиларининг талабалар билан биргаликда ўтказиладиган йиғилишларининг вакилларидан, шунингдек турар жойлардаги сайловчилар, ҳарбий қисмлардаги ҳарбий хизматчилар намояндаларидан ташкил этиладиган сайлов комиссиялари таъминлайди.

5-модда. **Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловига тайёргарлик ва уни ўтказишда ошкоралик**

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ташкил этиш ва уни ўтказишда қатнашаётган сиёсий партиялар, давлат ва жамоат идоралари ўз фаолиятларини очиқ ва ошкора олиб борадилар.

Сиёсий партияларга, касаба уюшмаларига, бошқа жамоат бирлашмалари ва оммавий ҳаракатларга, меҳнат жамоалари ва фуқароларга Ўзбекистон Республикаси Президентлигига ҳар қандай номзодни ёқлаб ёки унга қарши ташвиқот юргизиш ҳуқуқи кафолатланади. Бунда Президентликка номзоднинг шани ва қадр-қимматини ерга урадиган, ёлғонлиги аниқ бўлган маълумотларни ёзма ёки оғзаки тарзда тарқатишга йўл қўйилмайди.

Овоз бериш куни ташвиқот олиб бориш тақиқланади.

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловига тайёргарлик ва уни ўтказиш бўйича тегишли идораларнинг ҳамма қарорлари қабул этилган вақтдан бошлаб етти кун мобайнида эълон қилиниши, радио ва телевидение орқали ўқиб эшиттирилиши керак.

Сайлов комиссиялари аҳолини ўз таркиблари тўғрисида, сайлов участкалари қаерга жойлашган ва қачон ишлаши ҳақида ҳамда сайловчиларнинг рўйхатидан ўз вақтида хабардор этади.

Сайлов комиссияларининг мажлисларида, сайлов участкаларида овоз бериш вақтида, овозларни ҳисоблаб чиқиш, шунингдек овоз бериш натижаларини аниқлаш чоғида халқ депутатлари, Қонунда белгиланган тартибда рўйхатга олинган сиёсий партиялар, касаба ва бошқа хил жамоат бирлашмаларининг, оммавий ҳаракатларнинг, шунингдек меҳнат жамоаларининг, турар жойлардаги фуқаролар йиғилларининг, оммавий ахборот воситаларининг вакиллари ҳозир бўлишга ҳақлидирлар. Вакиллар уларни йўлланган ташкилотлар йиғилиши баённидан тасдиқланган қўчирма ёки уларнинг ваколатларини тасдиқловчи бошқа ҳужжатга эга бўлишлари лозим. Сайлов комиссияларини айтиб ўтилган вакиллар ҳозир бўлиши кўзда тутилаётгани тўғрисида олдиндан хабардор этиб қўйиш талаб қилинмайди. Сайлов комиссияларининг фаолиятига аралашишга йўл қўйилмайди.

6-модда. **Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказишнинг моддий таъминоти**

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш билан боғлиқ харажатлар Ўзбекистон Республикасининг давлат маблағлари ҳисобидан қопланади. Ўзбекистон Республикаси корхоналари, муассасалари ва ташкилотларининг, жамоат бирлашмалари ва айрим фуқароларнинг ана шу мақсад учун ихтиёрий равишда берган маблағларини Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказувчи Марказий сайлов комиссияси қабул қилиб олади ва Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодлар ўртасида уларни сайлов кампаниясига тенг миқдорда тақсимлаш учун республика бюджетига топширади.

Давлат идоралари, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар ҳамда уларнинг бирлашмалари сайловга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш учун зарур бино ва ускуналарни сайлов комиссиялари ихтиёрига бепул бериб қўйдилар. Сайлов комиссиялари иш олиб бориши учун давлат ихтиёрида бўлмаган корхоналар ва ташкилотларнинг бинолари ва ускуналари ижарага олинганида ижара ҳақи республика бюджети маблағлари ҳисобидан тўланади.

Номзодлар кўрсатиш ҳамда уларнинг сайловолди ташвиқот кампаниясини ўтказиш билан боғлиқ сарф-харажатлар республика бюджети маблағлари ҳисобидан қопланади.

Ажнабий ташкилотлар ва хусусий шахсларнинг, шунингдек бошқа республикалар ва улар фуқароларининг Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодлар олиб бораётган сайлов кампаниясини пул билан таъминлаш ва бошқа йўсинда моддий мадад беришда бирон-бир тарзда бевосита ёки билвосита иштирок этиши тақиқланади.

7-модда. **Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови тўғрисидаги қонунларни бузганлик учун жавобгарлик**

Ўзбекистон Республикаси фуқаросининг Ўзбекистон Республикаси Президентини сайлаш ва Президентликка сайланиш ҳуқуқини эркин равишда амалга оширишига, сайловолди ташвиқоти олиб боришга зўрлик, алдов, таҳдид этиш ва бошқа йўсинда тўсқинлик қилган шахслари, шунингдек сайлов ҳужжатларини сохталаштирган, овозларни атайин нотўғри ҳисоблаган, овоз бериш яширинлигини бузган ёки ушбу Қонун бошқа йўсинда бузилишига йўл қўйган сайлов комиссияларининг аъзолари, давлат ва жамоат идораларининг мансабдор шахслари Қонунда белгилаб қўйилган йўсинда жавобгар бўладилар. Номзодларнинг шаъни ва қадр-қимматига доғ туширадиган сохта маълумотларни эълон қилган ёки бошқа йўсинда тарқатган, сайлов комиссиялари аъзоларига нисбатан ҳақоратомуз муносабатга йўл қўйган шахслар ҳам жавобгарликка тортиладилар.

II БОБ. ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ САЙЛОВИНИ ТАЙИНЛАШ ТАРТИБИ ВА САЙЛОВ КОМИССИЯЛАРИНИ ТУЗИШ

8-модда. **Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини тайинлаш**

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини Ўзбекистон Республикасининг Олий Кенгаши ёки унинг Раёсати сайловдан камида 40 кун олдин тайинлайди. Сайлов ўтказиладиган кун тўғрисидаги хабар матбуотда эълон қилинади.

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ташкил этиш ва таъминлашга доир қарорни Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Раёсати қабул қилади.

9-модда. **Сайлов округлари тузиш**

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови бўйича сайлов округларини Марказий сайлов комиссияси вилоятлар, Тошкент шаҳри ва Қорақалпоғистон Республикаси чегаралари доирасида тузади.

Сайлов округларининг чегаралари, сайловчиларнинг сони ҳамда округ сайлов комиссияси қаерда жойлашгани кўрсатилган сайлов округларининг рўйхатларини Марказий сайлов комиссияси Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови тайинланганидан кейин кечи билан 10 кун ўтгач эълон қилади.

10-модда. **Сайлов участкалари тузиш**

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови чоғида овоз беришни ўтказиш ва овозларни ҳисоблаб чиқиш учун ноҳиялар, шаҳарлар, шаҳарлардаги ноҳиялар ҳудуди сайлов участкаларига бўлинади. Сайлов участкалари шунингдек ҳарбий қисмларда ҳам тузилади.

Санаторийларда ва дам олиш уйларида, касалхоналар ва бошқа доимий ишлайдиган даволаш муассасаларида, олис ва бориш қийин ноҳиялардаги фуқаролар яшаб турган жойларда сайлов участкалари ташкил этилиши мумкин.

11-модда. **Сайлов участкалари ташкил этиш тартиби ва нормаси**

Сайлов участкаларини халқ депутатлари район, шаҳар (районга бўйсунадиган шаҳарлардан ташқари), шаҳарлардаги район советлари ёки уларнинг раёсатлари ҳар бир участкага, қоида тариқасида, 20—3000 сайловчи нормасида ташкил этади. Ҳарбий қисмларда сайлов участкаларини халқ депутатлари маҳаллий советлари ёки уларнинг раёсатлари қисмлар ва қўшин бирлашмалари командирларининг тақдимига кўра ташкил этадилар.

Сайлов участкалари сайлов белгиланганидан кейин ўн бешинчи кундан кечиктирмай ташкил этилади. Ҳарбий қисмларда, шунингдек олис ва бориш қийин жойларда сайлов участкалари худди шу муддатда ташкил этилади, истисно тариқасида сайловга камида беш кун қолганда ташкил этилади.

Тегишли халқ депутатлари Совети ёки унинг раёсати ҳар бир сайлов участкасига овоз беришни ташкил этиш учун бино ажратади.

Тегишли халқ депутатлари маҳаллий Совети ёки унинг раёсати ҳар бир сайлов участкасининг чегараси тўғрисида участка сайлов комиссияси ва овоз бериш учун ажратилган бино қаерда жойлашганлигини кўрсатиб сайловчиларни хабардор этишни йўлга қўяди.

12-модда. **Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказувчи сайлов комиссиялари**

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ташкил этиш ва уни ўтказиш учун:

1. Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказувчи Марказий сайлов комиссияси;

2. Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказувчи округ сайлов комиссиялари;

3. Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказувчи участка сайлов комиссиялари тузилади.

13-модда. **Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказувчи Марказий сайлов комиссиясини тузиш**

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказувчи Марказий сайлов комиссияси раис, раис ўринбосари, котиб ва камида 16 аъзодан иборат таркибда тузилади.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Раёсати Марказий сайлов комиссиясининг раиси ва аъзоларини Қонун билан белгиланган тартибда рўйхатдан ўтказилган республика сиёсий партияларининг, Ўзбекистон Касаба уюшмалари федерациясининг раҳбарлари фикрини ҳамда Қорақалпоғистон Республикаси Олий Кенгашининг, халқ депутатлари вилоятлар ва Тошкент шаҳар Советларининг ёки улар раёсатларининг таклифларини ҳисобга олган ҳолда сайлов куни тайинланганидан кейин уч кун мобайнида тасдиқлайди. Марказий сайлов комиссияси таркибига Қорақалпоғистон Республикасидан камида иккита ҳамда вилоятлар ва Тошкент

(Давоми иккинчи бетда).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ САЙЛОВИ ТЎҒРИСИДА

(Давоми. Боши биринчи бетда).

шаҳридан биттадан вакил киритилмоғи лозим.

Марказий сайлов комиссияси Ўзбекистон Республикасининг расмий матбуот органларида ўзининг таркиби ҳақидаги маълумотларни, комиссиянинг адреси ва телефон номерларини ташкил топган куннинг эртасигаёқ эълон қилади.

Комиссия раисининг ўринбосари ва котиби комиссиянинг биринчи мажлисида сайланади. Раис, раис ўринбосари, котиб ва комиссия аъзоларини уларнинг ўз аризаларига ёки Марказий сайлов комиссиясининг тақдимномасига кўра Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг раёсати бошқа ишлардан озод этиб қўйиши мумкин.

Комиссия таркибига янги вакил ушбу Қонунда белгилаб қўйилган тартибда тасдиқланади.

Марказий сайлов комиссиясининг ваколат муддати Ўзбекистон Республикаси Президентининг галдаги сайлови белгиланган куни тугайди.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ёки унинг раёсати Президент сайлови ўтказишни Ўзбекистон Республикаси халқ депутатлари сайловини ўтказувчи Марказий сайлов комиссиясига топширишга ҳақлидир.

14-модда. **Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказувчи Марказий сайлов комиссиясининг ваколатлари**

Марказий сайлов комиссиясининг мажлислари комиссиянинг мажлис бўладиган кундаги мавжуд таркибининг камида учдан икки қисми ҳозир бўлса, ваколатли ҳисобланади.

Марказий сайлов комиссияси Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказишни ташкил этар экан:

1) республиканинг бутун ҳудудида ушбу Қонун ижроси устидан назоратни амалга оширади ва унинг бир хилда қўлланилишини таъминлайди; зарур ҳолларда ушбу Қонунни шарҳлаш тўғрисидаги тақдимнома билан Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсатига киради;

2) сайлов комиссиялари фаолиятини йўлга солиб туради; Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказувчи округ сайлов комиссияларининг қарорлари ушбу Қонунга зид бўлган тақдирда бу қарорларни бекор қилади; сайлов комиссияларининг қарорлари ушбу Қонунга зид бўлган тақдирда бу қарорларни бекор қилади; сайлов комиссияларининг таркибига ўзгартишлар киритиш тартибини белгилаб беради;

3) сайлов округларини тузади; уларга ном ва тартиб рақами беради;

4) Ўзбекистон Республикаси чегараларидан ташқарида ташкил этилувчи сайлов участкаларини сайлов округига бириктириш масалаларини ҳал этади;

5) Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодларнинг сайлов кампаниясида қатнашуви учун тенг шароитларни таъминлайди;

6) оммавий ахборот воситаларининг сайлов кампаниясида қатнашуви ва улардан ушбу Қонунга мувофиқ фойдаланиш тартибини белгилаб беради;

7) пул маблағларини сайлов комиссиялари бўйича тақсимлайди; сайлов комиссияларини бино, транспорт, алоқа билан таъминлаш ишини назорат қилади ва сайловнинг моддий-техника таъминотига доир бошқа масалаларни қараб чиқади;

8) Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови бўйича сайлов бюллетенларининг ва варақаларининг, сайловчилар рўйхатининг, сайловолди йиғилишлари ҳамда сайлов комиссиялари мажлислари баённларининг, сайловга оид бошқа ҳужжатларнинг кўринишларини, сайлов қутилари ва сайлов комиссиялари муҳрларининг намуналарини, сайлов ҳужжатларини сақлаш тартибини белгилаб беради;

9) сайловга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш билан боғлиқ масалалар юзасидан сиёсий партиялар, Ўзбекистон Республикаси давлат комитетлари ва идораларининг, халқ депутатлари маҳаллий Советларининг, бошқа давлат ва жамоат идораларининг ахборотини тинглайди;

10) Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодларни рўйхатга олади, умуман республика бўйича сайлов якунларини чиқаради, сайлов якунлари тўғрисидаги ахборотларни матбуотда эълон қилади;

11) сайлов комиссияларининг қарорлари ва иши устидан ариза ҳамда шикоятларни қараб чиқади ва улар юзасидан усил-кесил қарорлар чиқаради;

12) Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови тўғрисидаги қонун жиноий жавобгарликка тортиладиган тарзда бузилганлиги ҳақидаги материалларни прокуратура идораларига оширади;

13) Ушбу Қонун ва Ўзбекистон Республикасининг бошқа қонунларига мувофиқ ўзга ваколатларни амалга оширади.

15-модда. **Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказувчи округ сайлов комиссияларини тузиш**

Округ сайлов комиссияси Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказувчи Марказий сайлов комиссияси томонидан Қорақалпоғистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати, халқ депутатлари вилоят ва Тошкент шаҳар Советлари ёки уларнинг раёсатлари ҳамда Қонунда белгиланган тартибда рўйхатдан ўтказилган жамоат бирлашмаларининг тақдимномасига биноан сайлов белгиланганидан кейин узоғи билан ўн бешинчи куни комиссия раиси, комиссия раисининг ўринбосари, комиссия котиби ва 6-10 нафар комиссия аъзоси таркибида сайланади.

16-модда. **Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказувчи округ сайлов комиссияларининг ваколатлари**

Округ сайлов комиссияси:

1) бутун округ ҳудудида ушбу Қонуннинг бажарилишини назорат қилади ва унинг бир хилда татбиқ этилишини таъминлайди;

2) участка сайлов комиссияларининг фаолиятини йўналтириб туради;

3) Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодларнинг сайлов кампаниясида қатнашишлари учун тенг шарт-шароитларни таъминлайди;

4) сайловга тайёргарлик ва уни ўтказиш билан боғлиқ масалалар юзасидан сайлов округи ҳудудида жойлашган сиёсий партиялар вакилларининг, корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар раҳбарларининг ахборотларини тинглайди;

5) сайловчиларнинг рўйхати тузилишини ва уларнинг ҳамма танишиши учун тақдим этилишини кузатиб туради;

6) пул маблағларини участка сайлов комиссиялари бўйича тақсимлайди, сайлов комиссиялари бинолар, транспорт ва алоқа воситалари билан таъминланишини назорат қилади ҳамда сайловларни моддий-техника жиҳатидан таъминлашга доир бошқа масалаларни қараб чиқади;

7) округ бўйича сайлов якунларини чиқаради ва маълумотларни Марказий сайлов комиссиясига тақдим этади;

8) участка сайлов комиссияларининг қарорлари ва хатти-ҳаракатлари устидан тушган ариза ва шикоятларни муҳокама қилиб, улар юзасидан қарор чиқаради;

9) ушбу Қонунга мувофиқ бошқа ваколатларни амалга оширади.

17-модда. **Участка сайлов комиссияларини тузиш**

Участка сайлов комиссияси сайловдан камида 30 кун олдин 5—19 аъзодан, шу жумладан, комиссия раиси, комиссия раисининг ўринбосари ва комиссия котибидан иборат таркибда ташкил этилади.

Зарур ҳолларда участка сайлов комиссиясининг таркиби кўпайтирилиши ёки камайтирилиши мумкин.

Участка сайлов комиссияларига вакиллар рўйхатдан ўтказилган сиёсий ташкилотлар ва жамоат ташкилотларининг район, шаҳар идоралари, меҳнат жамоалари ёки уларнинг кенгашлари томонидан, ўрта махсус ва олий ўқув юртлари ўқитувчилари ва хизматчилари жамоаларининг студентлар билан биргаликдаги йиғилишларида, сайловчиларнинг истиқомат жойларидаги ҳамда ҳарбий хизматчиларнинг ҳарбий қисмлардаги йиғилишларида кўрсатилади.

Участка сайлов комиссиялари халқ депутатлари район, шаҳар (районга бўйсунувчи шаҳарлардан ташқари), шаҳарлардаги район советлари томонидан тасдиқланади.

18-модда. **Участка сайлов комиссиясининг ваколатлари**

Участка сайлов комиссияси:

1) участка бўйича сайловчиларнинг рўйхатини тузади;

2) сайловчиларни сайловчилар рўйхати билан таништиради, рўйхатдаги ноаниқликлар ҳақидаги аризаларни қабул қилади ва кўриб чиқади ҳамда тегишли ўзгартишлар киритиш масаласини ҳал қилади;

3) сайлов куни ўз яшаш жойида бўлиш ва овоз беришда қатнашиш имконияти бўлмаган сайловчилардан сайлов конвертларини қабул қилади;

4) сайлов ўтказиладиган кун ва овоз бериладиган жой ҳақида аҳолини хабардор қилади;

5) овоз бериладиган бинолар ва сайлов қутилари тайёрлаб қўйилишини таъминлайди;

6) сайлов куни сайлов участкасида овоз берилишини ташкил этади;

7) сайлов участкасида берилган овозларни ҳисоблаб чиқади;

8) сайловга тайёргарлик кўриш ва овоз беришни уюштириш масалаларига доир ариза ва шикоятларни кўриб чиқиб, улар юзасидан қарорлар қабул қилади;

9) ушбу Қонунга мувофиқ бошқа ваколатларни амалга оширади.

19-модда. **Сайлов комиссияларининг ишини ташкил этиш**

Сайлов комиссиясининг мажлисларида комиссия таркибининг камида учдан икки қисми иштирок этган тақдирда улар қонуний ҳисобланади. Комиссиянинг қарорлари очиқ овоз бериш орқали ҳозир бўлганларнинг кўпчилик овози билан қабул этилади. Комиссия қарорига қўшилмаган комиссия аъзолари ўзларининг алоҳида фикрларини айтишга ҳақлидирлар, бу фикрлар ёзма тарзда мажлис баённига илова қилинади.

Сайлов комиссияларининг ўз ваколатлари доирасида қабул этган қарорлари барча давлат ва жамоат идоралари, корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг ижро этиши учун мажбурийдир.

Сайлов комиссиясининг қарори ва ишидан норози бўлиб юқори сайлов комиссиясига, ушбу Қонунда кўзда тутилган ҳолларда эса судга ариза бериш мумкин.

Сайлов комиссиясининг аъзоси комиссиянинг қарорига мувофиқ сайлов ўтказишга ажратилган маблағ ҳисобидан ўртача иш ҳақи сақлаб қолинган ҳолда сайловга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш даврида ишлаб чиқариш ёки хизмат вазифаларини бажаришдан озод этилиши мумкин.

Округ ва участка сайлов комиссиялари ўз фаолиятини Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловининг якунлари чиқарилганидан сўнг тўхтатади.

20-модда. **Сайлов комиссияларининг ўз ваколатларини амалга оширишларида кўмаклашиш**

Давлат ва жамоат идоралари, сиёсий партиялар идоралари, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, мансабдор шахслар сайлов комиссияларининг ўз ваколатларини амалга оширишларига кўмаклашишга, уларнинг иши учун зарур маълумот ва материалларни тақдим этишга мажбурдирлар.

Сайлов комиссияси сайловга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш билан боғлиқ масалалар юзасидан давлат ва жамоат идораларига, сиёсий партияларнинг идораларига, корхоналар, муассасалар, ташкилотларга, мансабдор шахсларга мурожаат этиш ҳуқуқига эгадир, улар эса ўртага қўйилган масалани кўриб чиқиб, уч кунлик муддатдан кечиктирмай сайлов комиссиясига жавоб қайтаришга мажбурдирлар.

21-модда. **Фуқароларни сайловчилар рўйхатига киритиш тартиби**

Сайлов кунига қадар ёки сайлов куни 18 ёшга тўлган, рўйхат тузилаётган вақтда муайян сайлов участкаси ҳудудида доимий истиқомат қилган Ўзбекистон Республикасининг барча фуқаролари сайловчилар рўйхатига киритиладилар.

Сайловчи бошқа сайлов участкасида сайловчилар рўйхатига киритилиши мумкин эмас.

22-модда. **Сайловчиларнинг рўйхати ва уни тузиш тартиби**

Сайловчилар рўйхатини ҳар бир сайлов участкасида участка сайлов комиссияси тузади ҳамда унинг раиси ва котиби имзолайди. Участка сайлов комиссияси жамоатчилик вакилларини рўйхат тузиш ишида қатнашишга жалб этиши мумкин.

Халқ депутатлари советлари сайловчилар ҳисобга олинишини таъминлайдилар ва участка сайлов комиссияларига тегишли ҳудудда яшайдиган сайловчилар тўғрисида сайловчиларнинг рўйхатини тузиш учун зарур маълумотларни берадилар.

Ҳарбий қисмлардаги ҳарбий хизматчи-сайловчиларнинг, шунингдек ҳарбий хизматчиларнинг ҳарбий қисмлар жойлашган районларда яшовчи онла аъзолари ва бошқа сайловчиларнинг рўйхати ҳарбий қисмларнинг командирлари тақдим этадиган маълумотлар асосида тузилади. Ҳарбий қисмлардан ташқарида яшовчи ҳарбий хизматчилар истиқомат жойидаги сайловчиларнинг рўйхатига умумий асосларда киритилади.

Санаторий ва дам олиш уйларида, касалхоналарда ва бошқа доимий ишлайдиган даволаш муассасаларида тузилган сайлов участкалари бўйича сайловчиларнинг рўйхати мазкур муассасаларнинг раҳбарлари томонидан тақдим этиладиган маълумотлар асосида тузилади.

Сайловчилар рўйхатида сайловчиларнинг фамилиялари овоз беришни уюштириш учун қулай тартибда кўрсатилади.

23-модда. **Фуқароларни сайловчилар рўйхатлари билан таништириш ва сайловчилар рўйхатидаги ноаниқликлар хусусида шикоят қилиш ҳуқуқи**

Сайловчиларнинг рўйхатлари сайловдан ўн беш кун олдин, санаторий ва дам олиш уйларида, касалхоналар ва бошқа доимий ишлайдиган даволаш муассасаларида, олис ва бориш қийин бўлган жойларда тузилган сайлов участкаларида эса сайловдан икки кун олдин ҳамманинг танишиб чиқиши учун тақдим этилади. Участка сайлов комиссияси рўйхат билан қаерда ва қачон танишиш мумкинлиги ҳақида сайловчиларга хабар беради.

Фуқароларга участка сайлов комиссиясининг биносида сайловчилар рўйхати билан танишиш ва унинг тўғри тузилганлигини текшириш имкони таъминланади.

Ҳар бир фуқарога рўйхатга киритилмаганлик, нотўғри киритилганлик ёки рўйхатдан чиқарилганлик юзасидан, шунингдек рўйхатда сайловчи тўғрисидаги маълумотларни кўрсатишда ноаниқликка йўл қўйилганлик хусусида шикоят қилиш ҳуқуқи берилади. Бу масалага доир ариза участка сайлов комиссияси томонидан кўриб чиқилади, аризани участка сайлов комиссияси кечи билан икки кунлик муддат ичида, сайлов арафасида ва сайлов куни эса дарҳол кўриб чиқиб, рўйхатга зарур тузатишлар киритиши ёки аризачига унинг талаби ноўбатга олинмаганлиги тўғрисидаги далил-исботли қарорнинг бир нусхасини бериши шарт. Комиссия қарори устидан район (шаҳар) халқ судига сайловдан кечи билан уч кун олдин шикоят қилиниши мумкин, район (шаҳар) халқ суди шикоятни икки кунлик муддат ичида кўриб чиқишга мажбур. Район (шаҳар) халқ судининг қарори қатъийдир. Участка сайлов комиссияси суднинг қарорига мувофиқ сайловчиларнинг рўйхатига дарҳол тузатиш киритади.

III боб. ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТЛИГИГА НОМЗОДЛАР КЎРСАТИШ, УЛАРНИ РЎЙХАТГА ОЛИШ ВА САЙЛОВ БЮЛЛЕТЕНЛАРИ

24-модда. **Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодлар кўрсатиш**

Ўзбекистон Республикасининг Президентлигига номзодлар белгиланган тартибда рўйхатга олинган республика сиёсий партиялари, Ўзбекистон Касаба уюшмалари федерацияси томонидан ўз уставлари (низомлари) ҳамда Ўзбекистон Республикаси қонунларига мувофиқ уларнинг съездларида, конференцияларида ёҳуд уларнинг республика миқёсидаги раҳбар идоралари пленумларида кенгашларида кўрсатилади.

Корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг меҳнат жамоалари, олий ва ўрта махсус ўқув юртларининг жамоалари, фуқароларнинг турар жойлардаги ва ҳарбий хизматчиларнинг ҳарбий қисмлардаги мажлислари, башарти, Ўзбекистон Республикасининг сайлов ҳуқуқидан фойдаланувчи камида 60 минг фуқароси кўрсатилаётган номзодни қўллаб-қувватлаган тақдирда, Ўзбекистон Республикаси Президентлигига бевосита номзод кўрсатишлари мумкин. Кўрсатилаётган номзодни қўллаб-қувватлаш бўйича фуқароларнинг имзосини тўплаш Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказувчи Марказий сайлов комиссияси белгилаган тартибда ўтказилади. Марказий сайлов комиссиясининг фуқаролар имзоларини тўплаш тартибига доир қарори кўпи билан Президент сайлови тайинланганининг учинчи куни қабул қилинади.

Ҳар бир сиёсий партия, Ўзбекистон Касаба уюшмалари федерацияси, меҳнат жамоаси, шунингдек фуқароларнинг турар жойлардаги ёки ҳарбий хизматчиларнинг ҳарбий қисмлардаги мажлислари Ўзбекистон Республикаси Президентлигига фақатгина битта номзод кўрсатишлари мумкин. Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзод кўрсатиш ушбу қонда бузилган ҳолда ўтказилса, ҳақиқий эмас, деб топилади.

Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодлар кўрсатиш сайловга 25 кун қолгунга қадар амалга оширилади.

Ўзбекистон Республикаси Президентлиги лавозимига номзод кўрсатиш тўғрисидаги қарор қабул қилинганидан сўнг уч кундан кечиктирмай Марказий сайлов комиссиясига жўнатилади. Қабул қилинган қарор хусусида номзодга икки кунлик муддатдан кечиктирмай хабар қилинади.

25-модда. **Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодлар ва уларнинг ишончли вакилларини рўйхатга олиш**

Ўзбекистон Республикаси Президентлигига кўрсатилган номзодлар ва уларнинг ишончли вакилларини рўйхатга олиш Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказувчи Марказий сайлов комиссияси томонидан номзод кўрсатилганлиги тўғрисидаги ҳужжатлар ва номзоднинг сайланиш учун ўз номзоди қўйилишига ёзма розилиги келиб тушган кундан бошлаб уч кун ичида амалга оширилади, бироқ рўйхатга олиш сайловга 22 кун қолгунга қадар амалга оширилиши керак.

Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодларни рўйхатга олиш тўғрисидаги қарор:

1. сиёсий партия, Ўзбекистон Касаба уюшмалари федерацияси мажлисининг (съезди, конференцияси, пленуми, кенгашининг) меҳнат жамоаси мажлисининг ҳарбий қисмлар ҳарбий хизматчилари мажлисининг ушбу қонун талабларига мувофиқ расмийлаштирилган ёзма баённари;

2. ушбу Қонунга мувофиқ Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодни қўллаб-қувватлаган фуқароларнинг имзоларини тўплаш натижалари тўғрисидаги халқ депутатлари тегишли маҳаллий советлари раҳбарлари томонидан тасдиқланган протоколлар (Марказий сайлов комиссияси танлаб текшириб кўриш натижасига асосланиб бу протоколларни тасдиқлайди);

3. Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзоднинг таржимаи ҳолига доир маълумотлар;

4. Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзоднинг ўз номзоди овозга қўйилишига розилик берганлиги тўғрисидаги аризасидан иборат ҳужжатлар мавжуд бўлган тақдирдагина қабул қилинади.

Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзод, шунингдек номзодларнинг ишончли вакиллари Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказувчи сайлов комиссияларининг бирортасига ҳам аъзо бўлишлари мумкин эмас. Башарти, сайлов комиссияларидан бирининг аъзоси Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзод қилиб ёҳуд номзоднинг ишончли вакили этиб кўрсатилган бўлса, у номзод ёки ишончли вакил сифатида рўйхатга олинган вақтдан бошлаб комиссия аъзоси вазифасидан озод қилинган ҳисобланади.

Марказий сайлов комиссияси рўйхатга олинганлиги кейин икки кун ичида Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодларга тегишли гувоҳномалар беради.

Марказий сайлов комиссияси Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодни рўйхатга олишни рад этса, ана шу номзодни кўрсатган сиёсий партиялар, Ўзбекистон касаба уюшмалари федерацияси ва жамоалар рад этиш устидан Ўзбекистон Республикаси Олий Судига шикоят қилишлари мумкин, Олий Суд шикоятни бир ҳафталик муддат ичида қараб чиқади. Ўзбекистон Республикаси Олий Судининг қарори қатъий ҳисобланади.

26-модда. **Номзод кўрсатиш тўғрисидаги қарорни бекор қилиш, Номзоднинг ўз номзодини қайтариб олиши.**

Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига кўрсатган сиёсий партиялар, Ўзбекистон касаба уюшмалари федерацияси ва меҳнат жамоалари номзод кўрсатиш тўғрисидаги ўз қарорларини сайловга қадар исталган вақтда бекор қилиш ҳуқуқига эгалар. Бу масалага доир қарор номзод кўрсатиш учун мўлжалланган тартибда қабул қилинади.

Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига номзод сайловга қадар исталган вақтда Марказий сайлов комиссиясига ариза билан мурожаат қилиш орқали ўз номзодини қайтариб олиши мумкин.

27-модда. **Сайлов бюллетени**

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови бўйича сайлов бюллетенининг шакли ва матнини Марказий сайлов комиссияси тасдиқлайди.

Сайлов бюллетенига Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодлар алфавит тартибида фамилияси, исми, отасининг исми, туғилган йили, эгаллаб турган лавозими (машғулот тури) ва иш жойи кўрсатилган ҳолда киритилади.

Сайлов бюллетени давлат тилида ва миллатлараро муомала тилида Марказий сайлов комиссияси белгиланган тартибда ҳамда унинг назорати остида нашр этилади.

IV боб. ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТЛИГИГА НОМЗОДЛАР ВА УЛАРНИНГ ИШОНЧЛИ ВАКИЛЛАРИ ФАОЛИЯТИНИНГ КАФОЛАТЛАРИ

28-модда. **Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодлар фаолиятининг кафолатлари**

Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодлар рўйхатга олинган вақтдан бошлаб тенг асосларда сайловолди кампаниясида қатнашадилар, Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги оммавий ахборот воситалари, шу жумладан радио ва телевидение имкониятларидан фойдаланишда тенг ҳуқуқларга эга бўладилар. Шу билан бирга ушбу ҳуқуқда давлат ва ижтимоий тузумнинг Ўзбекистон Республикаси Конституциясида мустаҳкамлаб қўйилган асосларига қарши, урушни тарғиб этиш, миллий адоватга ва фуқароларнинг Конституцияда мустаҳкамлаб қўйилган ҳуқуқларини камситишга даъват этиш учун фойдаланишга йўл қўйилмайди.

Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзод этиб рўйхатга олинганларнинг ҳаммасига сайлов кампаниясида моддий-техника ва молиявий таъминот юзасидан тенг имкониятлар берилади.

Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзод сифатида рўйхатга олинганлар сайловолди кампаниясини ўтказиш вақтида сайлов ўтказиш учун ажратиладиган маблағлар ҳисобидан иш жойидаги ўртача иш ҳақи сақланган ҳолда ўз ишлаб чиқариш ёҳуд хизмат вазифаларини бажаришдан озод бўлиш ҳуқуқига эга бўладилар.

Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодлар Ўзбекистон Республикасининг ҳудуди доирасида шаҳар пассажир транспортининг (такси бундан мустасно) барча турларида ва шаҳарлараро транспортда бепул юриш ҳуқуқига эга бўладилар.

Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодлар ва уларнинг ишончли вакиллари Ўзбекистон Республикаси халқ депутатлигига номзодларнинг ишончли вакиллари учун белгиланган ҳуқуқлардан фойдаланадилар.

V боб. ОВОЗ БЕРИШ ВА САЙЛОВ ЯКУНЛАРИНИ ЧИҚАРИШ ТАРТИБИ

30-модда. **Овоз бериш вақти ва жойи**

Овоз бериш сайлов куни маҳаллий вақт билан соат 7 дан 20 гача ўтказилади. Овоз бериш вақти ва жойи тўғрисида участка сайлов комиссияси сайловчиларни сайловдан камида беш кун олдин хабардор қилади. Ҳарбий қисмларда, олис ва бориш қийин бўлган ноҳиялардаги фуқаролар турар жойларида, шунингдек санаторийлар ва дам олиш уйларида, касалхоналар ҳамда бошқа доимий ишлайдиган даволаш муассасаларида ташкил этилган сайлов участкаларида участка сайлов комиссияси, агар рўйхатга киритилган ҳамма сайловчилар овоз бериб бўлган бўлса, исталган вақтда овоз бериш тугалланганлигини эълон қилиши мумкин.

31-модда. **Овоз беришни ташкил этиш**

Овоз бериш махсус ажратилган биноларда ўтказилади, уларда яширин овоз бериш учун етарли миқдорда кабиналар ёки хоналар жиҳозланиши, сайлов бюллетенлари бериш учун жойлар ажратилиши ҳамда сайлов қутилари ўрнатилиши керак. Сайлов қутилари овоз берувчилар улар ёнига албатта яширин овоз бериш кабиналари ёки хоналари орқали ўтиб келадиган қилиб жойлаштирилади.

Овоз беришни ташкил этиш, сайловчилар ўз хоҳиш-истакларини яширин билдиришларини таъминлаш, биноларни жиҳозлаш ва ларда зарур тартибни сақлаб туриш учун участка сайлов комиссияси жавобгардир.

Сайлов куни овоз бериш бошланишидан олдин участка сайлов комиссиясининг раиси комиссиянинг барча аъзолари иштирокида сайлов қутиларини текширади, пломбалайди ёки муҳрлайди.

Ҳар бир сайловчи шахсан овоз беради, бошқа кишилар учун овоз беришга йўл қўйилмайди. Сайлов бюллетенларини тегишли сайлов комиссияси сайловчиларнинг рўйхати асосида паспорт ёки бошқа гувоҳнома кўрсатилгач беради. Ҳар бир сайловчи сайлов бюллетени олгани ҳақида сайловчилар рўйхатидаги ўз фамилияси рўпарасига имзо чекади.

Сайлов куни истиқомат жойида бўлиш имконига эга бўлмаган сайловчи ўз истиқомат жойидаги участка сайлов комиссиясидан сайлов варақаларини талаб қилиб олиши, Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодлар хусусидаги қарорга келишим ҳамда тўлдирилган сайлов варақаларини конвертга яширган ҳолда участка комиссиясига қолдириши мумкин. Сайловчи сайлов варақасини олганлиги ҳақида сайловчилар рўйхатидаимзо чекади. Сайлов варақасининг нусхасини Марказий сайлов комиссияси белгилайди.

Айрим сайловчилар соғлиғи ёмонлиги туфайли ёки бошқа сабабларга кўра овоз бериш учун ажратилган бинога кела олмаган ҳолларда участка комиссияси уларнинг илтимосига кўра комиссиянинг камида икки аъзосига сайловчилар турган жойда овоз беришни ташкил этишни топшириш мумкин.

Бирон-бир сабаб билан сайловчилар рўйхатига киритилмай қолган сайловчилар шахсини ва яшаш жойини тасдиқлайдиган ҳужжат асосида сайловчилар рўйхати иловасига киритиладилар.

32-модда. **Овоз беришни ўтказиш**

Сайлов бюллетенлари овоз берувчилар томонидан яширин овоз бериш учун ажратилган кабина ёки хонада тўлдирилади. Бюллетенларни тўлдириш вақтида овоз берувчидан бошқа бирон-бир кишининг бўлиши тақиқланади. Бюллетенни мустақил тўлдириш имконига эга бўлмаган сайловчи кабина ёки хонага ўз хоҳиши бўйича сайлов комиссиясининг аъзоларидан бошқа бирон кишини таклиф қилиш ҳуқуқига эга.

Сайловчи бюллетендаги ўзи қарши овоз бераётган номзодларнинг фамилияларини ўчиради.

Тўлдирилган бюллетенни овоз берувчи сайлов қутисига ташлайди.

33-модда. **Сайлов участкасида овозларни ҳисоблаб чиқиш**

Сайлов участкасида овозларни участка сайлов комиссияси ҳар бир номзод бўйича алоҳида-алоҳида ҳисоблаб чиқади.

Овоз бериш тугаганидан сўнг сайлов қутиларини очишдан олдин сайлов варақалари солиб ёпилган конвертлар участка комиссияси барча аъзоларининг ҳозирлигида қутиларга ташланади.

Сайлов қутилари участка сайлов комиссияси томонидан комиссия раиси овоз бериш тугаганлигини эълон қилганидан кейин комиссиянинг барча аъзолари иштирокида очилади. Овоз бериш тугашидан олдин сайлов қутиларини очиш тақиқланади. Сайлов қутиларини очишдан олдин фойдаланилмаган барча сайлов бюллетенларини участка сайлов комиссияси ҳисоблаб чиқади ва бекор қилади.

Участка сайлов комиссияси сайловчиларнинг асосий рўйхати ва унга илова бўйича участкадаги сайловчиларнинг умумий сонини, шунингдек бюллетень олган сайловчиларнинг умумий сонини аниқлайди. Сайлов қутиларида бўлган бюллетенлар ва сайлов варақалари асосида комиссия овоз беришда қатнашган сайловчиларнинг умумий сонини; ҳар бир номзодни ёқлаб берилган овозлар сонини ва қарши берилган овозлар сонини; ҳақиқий эмас, деб топилган бюллетенлар ва сайлов варақалари сонини аниқлайди. Сайловчилар бюллетенларга ва варақаларга қўшимча ёзиб қўйган фуқароларнинг фамилиялари бўйича овозлар ҳисобланмайди.

Белгиланмаган нусхадаги сайлов бюллетенлари ва варақалари шунингдек овоз бериш вақтида биттадан ортиқ номзоднинг фамилияси қолдирилган бюллетенлар, варақалар ҳақиқий эмас деб топилади. Сайлов бюллетенлар, варақалар ҳақиқий эмас деб топилади. Сайлов бюллетенининг, варақасининг ҳақиқийлигига шубҳа туғилган тақдирда масалани участка сайлов комиссияси овоз бериш йўли билан ҳал қилади.

Овозларни санаб чиқиш натижалари участка сайлов комиссияси мажлисида кўриб чиқилади ва мажлис баённига ёзиб қўйилади.

Мажлис баённи комиссия раиси, комиссия раисининг ўринбосари, комиссия котиби ва аъзолари томонидан имзоланади ҳамда Марказий сайлов комиссияси белгилаб қўйган тартибда тегишли округ сайлов комиссиясига юборилади.

34-модда. **Сайлов округи бўйича сайлов натижаларини аниқлаш**

Округ сайлов комиссияси участка сайлов комиссиялари мажлисининг баённари асосида округдаги сайловчиларнинг умумий сонини; овоз беришда қатнашган сайловчилар сонини; ҳар бир номзодини ёқлаб берилган овозлар сонини ва қарши берилган овозлар сонини; ҳақиқий эмас, деб топилган бюллетенлар сонини аниқлайди.

Округ бўйича сайлов натижалари округ сайлов комиссияси мажлисида аниқланади ва мажлис баённига киритиб қўйилади. Мажлис баённи комиссия раиси, комиссия раисининг ўринбосари, комиссия котиби ва аъзолари томонидан имзоланади ҳамда белгиланган тартибда Марказий сайлов комиссиясига юборилади.

35-модда. **Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловининг натижаларини аниқлаш**

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказувчи Марказий сайлов комиссияси ўзига келиб тушган округ сайлов комиссиялари мажлисининг баённлари асосида республикадаги сайловчиларнинг умумий сонини; сайлов бюллетенлари ҳамда варақалари олган сайловчилар сонини; овоз беришда қатнашган сайловчилар сонини; ҳар бир номзодини ёқлаб берилган овозлар сонини ва қарши берилган овозлар сонини; ҳақиқий эмас деб топилган бюллетенлар сонини аниқлайди.

Сайловда овоз беришда қатнашган сайловчиларнинг ярмидан кўпининг овозини олган Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзод сайланган ҳисобланади.

Башарти, сайловчилар рўйхатига киритилган сайловчиларнинг ярми ҳам қатнашмаган бўлса, сайлов ҳақиқий эмас деб топилади.

Сайлов вақтида ёҳуд овозларни ҳисоблаш чоғида йўл қўйилган овоз бериш якунларига таъсир этган қондабузарликлар сабабли сайлов умуман ёки айрим округлар ёҳуд айрим сайлов участкалари бўйича ҳақиқий эмас деб топилиши мумкин. Сайловни ҳақиқий эмас деб топиш тўғрисидаги қарор Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказувчи Марказий сайлов комиссияси томонидан қабул қилинади. Бу қарор устидан бир ой мобайнида Ўзбекистон Республикаси Олий судига шикоят қилиниши мумкин. Сайловни ҳақиқий эмас деб топиш тўғрисидаги қарор устидан шикоят қилиш ҳуқуқи Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодларга таалуқлидир.

Сайлов айрим округлар ёки участкалар бўйича ҳақиқий эмас деб топилган ҳолларда Марказий сайлов комиссияси қарори билан ана шу округлар, участкалар бўйича овоз бериш натижалари, агар уларсиз сайлов умуман бўлиб ўтган деб топилиши мумкин бўлган тақдирда, сайловнинг умумий натижаларидан чиқариб ташланади. Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови якунлари тўғрисидаги ахборот сайловдан кейин кўпи билан ўн кун муддат ичида Марказий сайлов комиссияси томонидан матбуотда эълон қилинади.

36-модда. **Такрорий овоз бериш**

Башарти, Ўзбекистон Республикаси Президентлигига сайлаш учун иккитадан ортиқ номзод қўйилган бўлса ва номзодлардан ҳеч бири талаб қилинган миқдордаги овозни олмаган бўлса, сайловчиларнинг овозини энг кўп олган икки номзод иштирокида такрорий овоз бериш ўтказилади. Марказий сайлов комиссияси сайлов ўтказилган кундан бошлаб бир ой ичида лекин камида ўн беш кун кейин такрорий овоз бериш кунини белгилайди. Такрорий овоз беришни ўтказиш ҳақидаги хабар матбуотда босиб чиқарилади.

Такрорий овоз бериш чоғида овоз беришда қатнашган сайловчиларнинг овозини бошқа номзодга нисбатан кўп олган номзод, такрорий овоз беришда рўйхатга киритилган сайловчиларнинг ярмидан кўпи қатнашган, бу номзодни ёқлаб берилган овозлар унга қарши берилган овозлардан ортиқ бўлган тақдирдагина, сайланган ҳисобланади.

37-модда. **Такрорий сайлов**

Башарти, Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови ўтказилмаган ёки ҳақиқий эмас деб топилса ёҳуд агар Ўзбекистон Республикаси Президентлигига сайлаш учун иккитадан кўп номзод қўйилмаган бўлса ва улардан ҳеч бири сайловчиларнинг овозини зарур миқдорда олмаган бўлса, Марказий сайлов комиссияси такрорий сайлов тайинлайди. Бунда комиссия сайловни янги таркибдаги округ ва участка сайлов комиссиялари ўтказиши зарурлиги тўғрисида қарор қабул қилиши мумкин. Овоз бериш асосий сайлов ўтказилган сайлов участкаларида ва сайловчиларнинг аввал тузилган рўйхатлари бўйича

Ўзбекистон Республикасининг қонуни

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ РЕФЕРЕНДУМИ ТЎҒРИСИДА

1 боб. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1-модда. Референдум тушунчаси.

Ўзбекистон Республикаси-референдуми — давлат ҳаёти ва ижтимоий ҳаётининг энг муҳим масалалари бўйича, шу жумладан Ўзбекистон Республикасининг қонунларини ва ўзга қарорларни қабул қилиш, уларни ўзгартириш, жамоатчилик фикрини аниқлаш мақсадида умумхалқ овоз бериши бўлиб, халқ ҳокимиятини бевосита амалга оширишнинг воситасидир.

Референдумда қабул қилинган қарорлар Ўзбекистон Республикаси ҳудудида олий юридик кучга эга бўлади ва фақат референдум ўтказиш йўли билан бекор қилиниши ёки ўзгартирилиши мумкин.

2-модда. **Фуқароларнинг референдумда иштирок этиш ҳуқуқи**

Ўзбекистон Республикасининг 18 ёшга тўлган фуқаролари референдумда қатнашиш ҳуқуқига эгадирлар. Суд томонидан муомалага лаёқатсиз деб топилган руҳий касал фуқаролар, шунингдек суднинг ҳукмига кўра озодликдан маҳрум этиш жойларида сақланаётган ёхуд жиноят-процессуал қонунларда белгиланган тартибда олдини олиш чораси қўлланган — ҳибсда ушлаб турилган шахслар референдумда қатнашмайдилар.

Келиб чиқиши, ижтимоий ва мулкий ҳолати, ирқи ва миллати, жинси, маълумоти, тили, динга муносабати, сиёсий ва ўзга қарашлари, муайян жойда қанча яшаётганлиги, машғулот тури ва характерига қараб фуқароларнинг референдумда қатнашиш ҳуқуқларини бевосита ёки билвосита чеклаш ман этилади.

3-модда. **Референдумни ўтказиш принциплари**

Ўзбекистон Республикаси-фуқаролари референдумда ихтиёрий тарзда ва бевосита иштирок этадилар.

Референдумда овоз бериш яширин ўтказилади, фуқароларнинг ўз ҳоҳиш-иродаларини шахсан ўзи этишларини назорат қилишга йўл қўйилмайди.

Ўзбекистон Республикаси фуқаролари референдумда тенг асосларда иштирок этадилар. Ҳар бир фуқаро шахсан овоз беради ва бир овозга эга бўлади.

Референдумни тайёрлаш ва уни ўтказиш давомида кенг омморалик, жамоатчиликнинг иштироки таъминланади.

4-модда. **Ўзбекистон Республикасининг референдум тўғрисидаги қонунлари**

Ўзбекистон Республикасининг референдуми Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси (Асосий Қонуни), ушбу Қонун, Ўзбекистон Республикасида халқ депутатлари сайлови тўғрисидаги қонунларнинг талабларига мувофиқ ўтказилади ва Ўзбекистон Республикасининг ушбу Қонунга зид бўлмаган ўзга қонун ҳужжатлари билан тартибга солиб турилади.

5-модда. **Референдумга қўйилмайдиган масалалар**

Республиканинг ҳудудий бирбутунлигини ўзгартириш тўғрисидаги, солиқлар, бюджет тўғрисидаги, амнистия, авф этиш тўғрисидаги, жамоат тартибини, аҳолининг сиҳат-саломатлиги ва хавфсизлигини таъминлаш бўйича фавқулодда ва шошилинч чора-тадбирлар тўғрисидаги, Ўзбекистон Республикаси тузган халқаро шартномалардан келиб чиқадиган мажбуриятларнинг бажарилиши тўғрисидаги масалалар, шунингдек мансабдор шахсларни тайинлаш ва озод этиш билан боғлиқ масалалар Ўзбекистон Республикасининг референдумига қўйилиши мумкин эмас.

6-модда. **Референдумни тайинлаш ҳуқуқи**

Ўзбекистон Республикаси референдумини ўтказиш тўғрисида қарор қабул қилиш ҳуқуқига фақат Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши эгадир.

7-модда. **Референдумни тайёрлаш ва уни ўтказиш чоғида ошкоралик**

Қонунда белгиланган тартибда рўйхатдан ўтган сиёсий партиялар, касаба уюшмалари, оммавий ҳаракатлар, референдумни ташкил этишда ва уни ўтказишда қатнашаётган давлат ва жамоат идоралари ўз фаолиятларини очиқ ва ошкора амалга оширадилар.

Сиёсий партиялар, касаба уюшмалари, бошқа жамоат бирлашмалари ва оммавий ҳаракатлар, меҳнат жамоалари ва фуқароларга референдумга киритилажак масалани ёқлаб ёки унга қарши бемалол ташвиқот юргизиш ҳуқуқи кафолатланади.

Овоз бериладиган кунда ташвиқот олиб бориш ман этилади.

Референдумга оид барча масалалар, шунингдек референдумга киритилажак қонун ёки ўзга қарорларнинг лойиҳалари тегишли идоралар томонидан қабул қилинганидан кейин етти кун мобайнида оммавий ахборот воситаларида эълон қилиниши керак.

Оммавий ахборот воситалари референдумни тайёрлаш қандай бораётганини ва унинг ўтишини ёритиб турадилар, уларнинг вакилларига референдум билан боғлиқ бўлган барча йиғилишлар ва мажлисларга бемалол кириш ва тегишли ахборотни олиш кафолатланади.

Референдум комиссиялари ўзларининг таркиби, манзилгоҳи ва иш вақтидан, овоз бериш участкаларининг ташкил этилганлигидан ва референдумда қатнашиш ҳуқуқига эга бўлган фуқароларнинг рўйхатидан аҳолини ўз вақтида воқиф қилади.

Референдум комиссияларининг мажлисларида, шунингдек овоз бериш участкаларида овоз бериш вақтида ва овозларни ҳисоблаб чиқиш чоғида, референдумнинг натижаларини аниқлаш пайтида сиёсий ва ўзга жамоат ташкилотлари ва оммавий ҳаракатларнинг, меҳнат жамоаларининг, фуқаролар йиғилишларининг, шунингдек оммавий ахборот воситаларининг вакиллари ҳозир бўлишга ҳақлидирлар. Комиссияларнинг мажлисларида ёки овоз бериш участкаларида ҳозир бўлган шахслар уларни йўлларган ташкилот йиғилишининг баёнидан тасдиқланган кўчирмага ёки ўзларининг ваколатларини тасдиқловчи ўзга ҳужжатга эга бўлишлари керак. Мазкур вакиллар ҳозир бўлиши кутилаётганлиги тўғрисида референдум ўтказувчи комиссиянинг олдиндан воқиф этиш талаб қилинмайди. Референдум ўтказувчи комиссиянинг фаолиятига аралашишга йўл қўйилмайди.

8-модда. **Референдумни моддий жиҳатдан таъминлаш**

Референдумни тайёрлаш ва уни ўтказиш харажатлари Ўзбекистон Республикасининг давлат маблағлари ҳисобидан амалга оширилади.

Давлат идоралари, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар ва уларнинг бирлашмалари зарур хоналар ва жиҳозларини референдум ўтказувчи комиссиянинг ихтиёрига бепул берадилар. Давлатга қарашли бўлмаган корхоналар ва ташкилотларнинг хоналари ва жиҳозларини референдум ўтказувчи комиссия иши учун ижарага олиш ҳақи республика бюджети маблағлари ҳисобидан тўланади.

9-модда. **Референдум тўғрисидаги қонунларни бузганлик учун жавобгарлик**

Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг референдумда қатнашиш, ташвиқот юритиш ҳуқуқидан эркин фойдаланишларига зўравонлик билан, алдаш, таҳдид қилиш ёки ўзга йўл билан қаршилик қилувчи шахслар, шунингдек референдум ҳужжатларини сохталаштирган, овозларни атайлаб нотўғри ҳисоблаган, яширин овоз бериш принципини бузган ёки ушбу Қонунни ўзгача тарзда бузган референдум ўтказувчи комиссиянинг аъзолари, давлат ва жамоат идораларининг мансабдор шахслари, сиёсий партиялар ва ҳаракатларнинг вакиллари, ташаббускор гуруҳнинг аъзолари, имзо тўплаётган шахслар қонунда белгиланган жавобгарликка тортиладилар. Референдум ўтказувчи комиссиянинг аъзоларига нисбатан ҳақоратловчи муносабатда бўлган шахслар ҳам жавобгарликка тортиладилар.

II боб. РЕФЕРЕНДУМНИ ТАЙЁРЛАШ ВА УНИ ЎТКАЗИШ

10-модда. **Референдумни ўтказиш ташаббуси**

Ўзбекистон Республикаси референдумини ўтказиш ташаббуси билан:

Ўзбекистон Республикаси фуқаролари;

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши;

Ўзбекистон Республикаси Президенти;

Қорақалпоғистон Республикаси номидан унинг давлат ҳокимияти олий органи чиқиши мумкин.

11-модда. **Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг референдум ўтказишни талаб қилиш ҳуқуқларини амалга оширишлари**

Агар референдумни ўтказиш тўғрисидаги талабномага референдумда иштирок этиш ҳуқуқига эга бўлган камида тўрт юз минг нафар фуқаро имзо чеккан бўлса, Ўзбекистон Республикаси фуқаролари референдум ўтказиш ташаббуси ҳуқуқини амалга оширадилар. Башарти фуқароларнинг имзолари ушбу Қонунни бузмай тўпланган бўлса, Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши референдум тайинлаш тўғрисида қарор қабул қилишга мажбурдир.

Референдум ўтказиш тўғрисидаги талабномага имзо тўплаш ташаббуси ҳуқуқи Ўзбекистон Республикасининг референдумда иштирок этиш ҳуқуқига эга бўлган ҳар бир фуқаросига ёки бир гуруҳ фуқароларига тегишлидир. Ўзбекистон Республикаси фуқаролари имзоларни тўплаш ҳуқуқидан ихтиёрий тарзда ва мустақил фойдаланадилар.

Ушбу Қонун талабларига мувофиқ Ўзбекистон Республикаси фуқароларидан тузиладиган референдум ташаббускор гуруҳлари имзолар тўплашни ташкил этадилар ва амалга оширадилар.

12-модда. **Референдум ташаббускор гуруҳини ташкил этиш ва уни рўйхатдан ўтказиш**

Референдум ўтказиш зарурлиги масаласини ҳал этиш мақсадида фуқароларнинг ташаббуси билан фуқароларнинг йиғилиши ўтказилади.

Йиғилиш ўтказиш ташаббускорлари камида 10 кун аввал халқ депутатлари тегишли Советини ёки унинг Раёсатини йиғилиш қаерда ва қачон ўтказилишидан хабардор қилишлари лозим.

Башарти референдумда қатнашиш ҳуқуқига эга бўлган Ўзбекистон Республикасининг камида 300 фуқароси иштирок этсагина, йиғилиш қонуний кучга эга бўлади.

Йиғилишдан аввал унинг қатнашчилари рўйхатга олинади. Йиғилиш раёсат сайлайди, референдум ўтказиш зарур ёки зарур эмаслигини, шунингдек референдумга таклиф этилажак қарор лойиҳасининг матнини муҳокама қилади.

Башарти, референдум ўтказиш ҳақида қарор қабул қилинса ва референдумга чиқарилаётган матн тасдиқланса йиғилиш очиқ ёки яширин овоз бериш йўли билан таркиби камида 10 кишидан иборат бўлган референдум ташаббускор гуруҳини сайлайди ва унга имзо тўплашни ташкил этишни топширади.

Йиғилиш протоколи ва унинг қатнашчилари рўйхатга олинганлиги тўғрисидаги маълумотлар ҳамда ташаббускор гуруҳнинг рўйхати қайд этиш учун фуқароларнинг йиғилиши ўтказилган ҳудуддаги халқ депутатлари ноҳия ёки шаҳар Советига ёки унинг раёсатига тақдим этилади, Совет ёки унинг раёсати протоколни олган кундан бошлаб бир ҳафта муддат ичида ташаббускор гуруҳини қайд этиш тўғрисида ёки ушбу Қонуннинг талаблари бузилган ҳолларда рўйхатга олишини рад этиш тўғрисида қарор чиқаришлари керак. Рад этиш устидан ноҳия (шаҳар) халқ судига шикоят қилиш мумкин, бу суд беш кун муддат ичида қатъий қарор чиқаради.

Гуруҳ қайд этилганлиги тўғрисида қарор қабул қилингач уч кун ичида тегишли Советнинг раёсати ташаббускор гуруҳнинг вакилига қайд этилганлик тўғрисидаги қарор нусхасини ва гуруҳ аъзоларининг гувоҳномаларини беради.

Ҳар бир референдум бўйича тузиладиган ташаббускор гуруҳларнинг умумий миқдори чекланмайди. Уч ва ўндан ортиқ ташаббускор гуруҳнинг қарорига биноан референдумнинг уйғунлаштирувчи ташаббускор гуруҳи тузилишига йўл қўйилади.

Рўйхатга олинган ташаббускор гуруҳлар тўғрисидаги маълумотлар ташаббускор гуруҳлар тузилган жойлардаги Советларнинг раёсатлари томонидан Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Раёсатига берилади.

13-модда. **Референдум ташаббускор гуруҳлари томонидан имзоларни тўплаш тартиби ва муддати**

Қайд этилганлиги тўғрисидаги қарорнинг нусхасини олган пайтдан бошлаб референдум ташаббускор гуруҳи референдум ўтказиш тўғрисидаги талабнома ёзилган варақаларда имзоларни тўплашни ташкил этиш ва бу ишни бемалол амалга ошириш ҳуқуқига эгадир.

Ушбу референдум хусусидаги масала бўйича имзолар тўплашнинг умумий даври референдум бўйича биринчи ташаббускор гуруҳ тузилганлиги тўғрисида гувоҳнома берилган кундан бошлаб икки ойдан ошмаслиги керак.

Башарти, шу муддат ичида фуқароларнинг зарур миқдордаги имзолари тўпланмаган бўлса, имзолар тўплаш тўхтатилади. Худди шу масала бўйича референдум ўтказиш тўғрисидаги талаб билан камида бир йил вақт ўтгандан кейин чиқишга рухсат этилади.

14-модда. **Референдумнинг имзо варақаси**

Референдум ўтказиш тўғрисидаги талабномага Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг имзосини тўплаш варақалари (имзо варақалари)да референдумга таклиф этилаётган масалаларнинг таърифи, ёки таклиф этилаётган Қонун лойиҳасининг ёки ўзга қарорнинг (қонун лойиҳасининг ёки ўзга қарорнинг тўлиқ матни билан танишиш имконияти таъминланган тақдирда) мазмуни баён этилган бўлиши зарур. Референдумга олиб чиқилаётган масала ташаббускор гуруҳ томонидан шундай тузилиши керакки, унга фақат бир мазмунда жавоб бериш мумкин бўлсин.

Референдум ўтказиш тўғрисидаги талабномани қўллаб-қувватлаётган фуқаро имзо варақасига имзо чекади, бунда ўзининг фамилияси, исми, отасининг исми, туғилган вақти, турар жойи, паспортининг ёки унинг ўрнини босадиган ўзга ҳужжатининг номери ва серияси ҳамда имзолаган вақтини кўрсатади.

Имзо варақаларини ташаббускор гуруҳ раиси ва аъзоларидан бири тасдиқлаган бўлиши керак.

Ҳар бир имзо варақасида референдум ташаббускор гуруҳининг раиси ва аъзоларидан бири томонидан қўйилган тасдиқловчи имзолар билан бирга тасдиқланган жами имзолар тўғрисидаги ёзув қайд этилади. Ташаббускор гуруҳ аъзоларининг тасдиқловчи имзолари ушбу ташаббускор гуруҳ қайд этилган жойдаги халқ депутатлари маҳаллий Советининг ёки Совет раёсатининг муҳри билан гувоҳлантирилади.

15-модда. **Якуний протокол**

Имзолар тўплаш тугагач ташаббускор гуруҳ якуний протоколни тузади, унда гуруҳ рўйхатга олинган сана, имзолар тўплаш тугаган сана, тўпланган имзолар сони кўрсатилади. Бу протокол тегишли Совет ёки унинг раёсати муҳри билан тасдиқланади ҳамда референдум ўтказиш тўғрисидаги талабнома билан биргаликда Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Раёсатига йўлланади. Олий Кенгаш Раёсати зарурат бўлганда ҳужжатларни текшириб кўриши мумкин. Имзо варақаларида бир фуқаронинг икки ва ундан ортиқ имзоси аниқланган тақдирда унинг бирорта ҳам имзоси ҳисобга олинмайди.

Референдум ўтказиш тўғрисидаги талабномада референдумни ўтказиш зарурлиги асосланган бўлиши, референдумга киритилаётган масалалар, қонун ёки ўзга қарор лойиҳасининг аниқ таърифи бўлиши зарур.

Имзо варақалари ташаббускор гуруҳини рўйхатга олган халқ депутатлари Советига сақлаш учун берилади.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати ташаббускор гуруҳлардан олинган материалларни қайд этади, улардаги маълумотларни умумлаштиради ва ушбу Қонун талабларига риоя этилган ҳолларда, Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг тегишли комитетлари ва комиссиялари хулосасини ҳисобга олиб туриб референдум тайинлаш масаласини Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши сессиясининг кун тартибига киритади.

16-модда. **Референдум ўтказиш тўғрисидаги талаб юзасидан қарор қабул қилиш**

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши референдум ўтказиш тўғрисидаги талаб юзасидан қуйидаги қарорлардан бирини қабул қилишга ҳақли:

а) референдум тайинлаш, уни ўтказиш куни ва уни таъминлаш чоралари тўғрисида;

б) референдум ташаббускорлари ушбу Қонунни бузганлари тақдирда референдум тайинлаш тўғрисидаги талабларни рад этиш ҳақида;

в) референдум ўтказиш тўғрисидаги талабларда таклиф қилинаётган қонунни ёки ўзгача қарорни қабул қилиб, шундан кейин референдум ўтказмаслик тўғрисида.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши тақдим этилган материалларни қараб чиқади ва референдум ўтказиш тўғрисида талаб тушган кундан бошлаб бир ой мобайнида улар юзасидан қарор қабул қилади.

Қабул қилинган қарор уч кунлик муддат ичида оммавий ахборот воситаларида эълон қилинади. Референдум тайинлаш тўғрисидаги қарор эълон қилинганидан кейин кечи билан ўн кун ўтгач, референдумга қўйилаётган қонун ёки ўзга қарорнинг лойиҳаси эълон қилинади.

17-модда **Референдумни ўтказиш муддати**

Референдум уни ўтказиш ҳақида қарор қабул қилинган кундан бошлаб бир ойдан олдин ва уч ойдан кечикиб ўтказилиши мумкин эмас.

Бу муддат фақат Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши томонидан узайтирилиши ёки ўзгартирилиши мумкин.

III БОБ. РЕФЕРЕНДУМ ЎТКАЗИШ ВА УНИНГ ЯКУНЛАРИНИ ЧИҚАРИШ ТАРТИБИ

18-модда **Референдумни ўтказувчи комиссия**

Ўзбекистон Республикасининг референдумига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш учун:

а) референдум ўтказувчи Марказий комиссия;

б) референдум ўтказувчи округ комиссиялари;

в) референдум ўтказувчи участка комиссиялари тузилади.

Референдум ўтказувчи комиссияларнинг ваколатлари улар тузилган пайтдан бошлаб вужудга келади ва референдум натижалари эълон қилинган пайтдан бошлаб бир ой ўтгач тўхатилади.

Ўзбекистон Республикасининг референдум ўтказувчи Марказий комиссияси ваколатларини Ўзбекистон Республикаси халқ депутатлари сайловини ўтказувчи Марказий сайлов комиссияси амалга оширади.

Референдум ўтказувчи округ ва участка комиссиялари Ўзбекистон Республикаси халқ депутатлари сайловини ўтказувчи тегишли сайлов комиссияларини тузиш учун белгилаб қўйилган тартибда тузилади. Округ комиссиялари референдум тайинлаш тўғрисидаги қарор эълон қилинган кундан бошлаб бир ҳафта ичида, участка комиссиялари эса уч ҳафта ичида тузилиши керак.

19-модда. **Референдум ўтказувчи комиссияларнинг ваколатлари ва уларнинг фаолиятини таъминлаш**

Ўзбекистон Республикасининг референдум ўтказувчи Марказий комиссияси ушбу Қонуннинг бажарилишини назорат қилади ва унинг ҳамма жойда бир хил қўлланилишини таъминлайди, зарур ҳолларда ушбу Қонуннинг қоидаларини шарҳлаш ҳақида тақдимномалар билан Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсатига киради, референдум ўтказувчи комиссияларнинг фаолиятини йўналтириб туради, пул маблағларини улар ўртасида тақсимлайди, референдум ўтказувчи комиссияларнинг қарорлари ушбу Қонунга зид келган ҳолларда уларни бекор қилади, умумхалқ овоз беришида иштирок этиш учун бюллетенлар ва иштирокчилар рўйхатларининг, бошқа ҳужжатларнинг намуналарини белгилайди, округ ва участка комиссияларининг қарорлари ва ҳаракатлари устидан тушган шикоятларни қараб чиқади ҳамда улар юзасидан узил-кесил қарорлар қабул қилади, референдум якунларини чиқаради, ҳужжатларни сақлаш тартибини белгилайди, ушбу Қонунга ва Ўзбекистон Республикасининг бошқа қонунларига мувофиқ ўзга ваколатларни амалга оширади.

Референдум ўтказувчи округ комиссиялари участка комиссияларининг фаолиятини ташкил этади, референдумда иштирок этиш ҳуқуқига эга бўлган фуқароларнинг рўйхатлари тўғри тузилишини назорат қилади, округда овозларни ҳисоблаб чиқиш натижаларини аниқлайди, ушбу Қонунга риоя этилишини таъминлаш юзасидан бошқа ваколатларни амалга оширади.

Референдум ўтказувчи участка комиссиялари «Ўзбекистон Республикаси халқ депутатлари сайлови тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикасининг Қонунида белгиланган тартибда референдумда қатнашиш ҳуқуқига эга бўлган фуқароларнинг рўйхатларини тузади, шу билан боғлиқ масалаларни ҳал қилади, фуқароларни овоз бериш кунидан хабардор қилади, овоз бериш учун бинонинг тайёрланишини таъминлайди ва овоз бериш кунида участкаларда овоз беришни ташкил этади, овоз бериш натижаларини референдум ўтказувчи округ комиссиясига хабар қилади, ушбу Қонунга мувофиқ бошқа ваколатларни амалга оширади.

Референдум ўтказувчи комиссияларнинг ишини ташкил этиш «Ўзбекистон Республикаси халқ депутатлари сайлови тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни талабларига мувофиқ амалга оширилади.

Референдум комиссияларининг ўз ваколатлари доирасида қабул қилган қарорларини барча давлат ва жамоат идоралари, сиёсий партиялар ва ҳаракатлар, корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар, мансабдор шахслар ва фуқаролар бажаришлари шарт.

Референдум ўтказувчи комиссиянинг раиси, раис ўринбосари, котиби ёки аъзоси комиссия қарорига мувофиқ референдумга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш даврида референдум ўтказиш учун ажратилган маблағлар ҳисобидан ўртача иш ҳақи сақланиб қолган ҳолда ишлаб чиқариш ёки хизмат вазифаларини бажаришдан озод қилиниши мумкин.

Давлат ва жамоат идоралари, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, мансабдор шахслар референдум ўтказувчи комиссияларга ўз ваколатларини амалга оширишда ёрдам беришлари, улар иши учун зарур бўлган бинолар ва жиҳозларни, ахборот ва материалларни белгиланган тартибда беришлари шарт.

20-модда. **Референдум ўтказиладиган округ ва участкалар**

Ўзбекистон Республикаси референдуми ўтказиладиган округ референдум ўтказувчи Марказий комиссия томонидан вилоятлар, Тошкент шаҳри ва Қорақалпоғистон Республикаси чегаралари тузилади. Округларнинг чегаралари ва референдум ўтказувчи округ комиссиялари жойлашган ер кўрсатилган рўйхатлар референдум ўтказувчи Марказий комиссия томонидан референдум тайинланганидан кейин кечи билан 10 кун ичида матбуотда босиб чиқарилади.

Референдумда овоз беришни ташкил этиш, уни ўтказиш тартиби ва овозларни ҳисоблаб чиқиш «Ўзбекистон Республикаси халқ депутатлари сайлови тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни талабларига мувофиқ амалга оширилади.

Фуқаро бюллетень олиш вақтида овоз берувчилар рўйхатидаги ўз фамилияси қаршисига имзо чекади.

Фуқаролар референдумга киритилган масалага қарши овоз берсалар, савол матнини ўчириб ташлайдилар ёки масалани ёқлаб овоз берсалар, савол матнини ўчирмайдилар.

Тасдиқланмаган нусхадаги бюллетенлар ҳақиқий эмас, деб топилади. Бюллетеннинг ҳақиқийлигига шубҳа туғилган тақдирда масалани участка комиссияси овоз бериш йўли билан ҳал қилади.

Овоз берувчилар рўйхатига киритилган фуқаро референдум куни яшаш жойида бўлиш имконига эга бўлмаган тақдирда, у ўзи яшайдиган жойдаги участка комиссиясидан овоз бериш бюллетенини талаб қилиб олиши, овоз берувчилар рўйхатига имзо чекиб, бюллетенни тўлдириши ва уни ёпиқ конвертда участка комиссиясида қолдириши мумкин. Муддатидан олдин овоз берган фуқаролар тўлдирган овоз бериш бюллетенлари референдум куни овоз бериш тугаганидан кейин қутиларни очиш олдидан участка комиссиясининг раиси томонидан комиссиянинг барча аъзолари иштирокида ёпиқ конвертларда овоз бериш қутиларига ташланади.

25-модда. **Овоз бериш якунлари баёни**

Овозларни ҳисоблаб чиқиш якунлари участка комиссиясининг мажлисида муҳокама қилинади ҳамда икки нусхада тузиладиган баёнга киритиб қўйилади.

Баёнлар сиёҳли ёки шариклы ручка билан тўлдирилади, участка комиссиясининг ҳамма аъзолари томонидан имзоланади ва муҳр босиб тасдиқланади. Агар бир неча референдум ўтказилган бўлса, уларнинг ҳар бири бўйича алоҳида-алоҳида баён тузилади.

Баённинг биринчи нусхаси округ комиссиясига олиб борилади, иккинчиси участка комиссиясида сақлаб қўйилади.

Округ комиссияси участка комиссияларининг баёнлари асосида олинган маълумотларни жамлайди, уларни текширади ва муҳокама қилганидан сўнг якунловчи баённи икки нусхада тузади ва имзолаб, муҳр босиб тасдиқлайди, улардан биринчиси дарҳол референдум ўтказувчи Марказий сайлов комиссиясига жўнатиб юборилади ёки бошқа йўл билан етказилади.

Референдум ўтказувчи округ ва участка комиссиялари овозларни ҳисоблаб чиққанларидан кейин баёнларнинг нусҳаларини ва бюллетенларни, шу жумладан бекор қилинган бюллетенларни муҳрланган ҳолида тегишли халқ депутатлари Советларига топширадилар. Бу ерда улар икки ой мобайнида сақланади, сўнгра агар бу вақт ичида референдум натижаларига норозилик билдирилмаган бўлса, йўқ қилиб юборилади.

26-модда. **Референдум натижаларини аниқлаш**

Референдум ўтказувчи Марказий комиссия референдум ўтказувчи барча округ комиссияларининг баёнлари асосида:

референдумда қатнашиш ҳуқуқига эга бўлган фуқаролар сонини;

бюллетенлар олган фуқаролар сонини;

овоз беришда қатнашган фуқаролар сонини;

референдумга олиб чиқилган қарор лойиҳасини ёқлаб берилган овозлар сонини;

қарши берилган овозлар сонини;

ҳақиқий эмас деб топилган бюллетенлар сонини аниқлайди.

Агар Ўзбекистон Республикасининг референдумда қатнашиш ҳуқуқига эга бўлган фуқароларининг ярмидан камроғи овоз беришда қатнашган бўлса, референдум бўлмаган, деб ҳисобланади.

Агар референдумда қатнашган фуқароларнинг ярмидан кўпроғи референдумга олиб чиқилган масалаларни ёқлаб овоз берган бўлса, бу масалалар қабул қилинган ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикасининг Конституциясини қабул қилиш, ўзгартириш ва унга қўшимчалар киритиш масалалари юзасидан референдум ўтказилган пайтда, агар Ўзбекистон Республикасининг референдумда қатнашиш учун рўйхатга киритилган фуқароларнинг ярмидан кўпи қарорларни ёқлаб овоз берган бўлса, улар қабул қилинган ҳисобланади.

Агар референдумга қарорнинг муқобил вариантлари олиб чиқилган бўлса-ю, улардан бирортаси ҳам етарли миқдорда овоз олмаган бўлса, барча вариантлар рад этилган ҳисобланади.

Референдум вақтида ёки овозларни ҳисоблаб чиқиш чоғида ушбу Қонун овоз бериш натижаларига таъсир кўрсатадиган даражада бузилишига йўл қўйилгани учун референдум натижалари ҳақиқий эмас, деб топилиши мумкин. Бундай бузишлар маълум бўлган тақдирда референдум натижалари устидан бир ой мобайнида Ўзбекистон Республикасининг Олий Судига шикоят берилиши мумкин.

27-модда. **Референдумда қабул қилинган қарорни эълон этиш ва унинг кучга кириши**

Референдум натижаларини референдум ўтказувчи Марказий комиссия овоз бериш тугаганидан кейин ўн кундан кечиктирмай оммавий ахборот воситалари орқали Ўзбекистон Республикасининг аҳолисига маълум қилади.

Бирон-бир округ ёки участкада овоз бериш натижалари ҳақиқий эмас, деб топилган тақдирда референдум ўтказувчи Марказий комиссия референдум ўтказувчи тегишли комиссияга мазкур округда ёки участкада икки ҳафта ичида овоз беришни такрор ўтказишни топширишга ёки референдум ўтказувчи Марказий комиссия ўз қарори билан бундай округлар, участкалар бўйича овоз бериш натижаларини, уларсиз референдум умуман бўлиб ўтган деб эътироф этилиши мумкин бўлган тақдирда, референдумнинг умумий натижаларидан чиқариб ташлайди. Референдум ўтказувчи Марказий комиссиянинг қарорлари устидан бу қарорлар қабул қилинган кундан бошлаб бир ҳафта ичида Ўзбекистон Республикасининг Олий Судига шикоят қилиниши мумкин.

Референдумда қабул қилинган қарор Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати томонидан референдум натижалари ҳақида расман хабар қилинганидан кейин кечи билан етти кун ичида матбуотда босиб чиқарилади ва агар референдум қарорининг ўзида бошқа муддат назарда тутилган бўлмаса, эълон қилинган куни кучга киради.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1991 йил 18 ноябрь.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ

ҚАРОРИ

«ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ РЕФЕРЕНДУМИ ТЎҒРИСИДА»ГИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚОНУНИНИ АМАЛГА ҚИРИТИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши **қарор қилади**: «Ўзбекистон Республикаси референдуми тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонуни қабул қилинган пайтдан бошлаб амалга киритилсин.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг раиси
Ш. ЙЎЛДОШЕВ.

Тошкент шаҳри,
1991 йил 18 ноябрь.

МУҚАДДАС ГЎША

Ҳар бир боланинг қалби ўзига хос дунёдир. Унинг юрагини ҳис қилмоқ учун худди ўшандай покиза, самимий ва соддадил бўлиш керак. Шундагина -у билан нозик муносабат ўрнатиш, кўнглида нима борлигини сезиш мумкин. Шундай инсонгина уни тарбиялашга қодир.

Болалик — беғубор дунёдир. Инсон болалиги қандай ўтди, ёшлик йилларида унга кимлар раҳнамолик қилди, атрофидаги оламдан кўнгли ва юрагига нималар тушди. Кичкинтойлар камолида ана шулар ҳал қилувчи аҳамиятга эгадир.

«Болалик — оламни ҳар куни кашф қилишдир, —деганди улуғ педагог Сухомлинский. — Авваламбор бу кашф инсон билан Ватанни тушунишдан иборат бўлсин. Инсоннинг чинакам гўзаллиги, Ватаннинг буюклиги ва тенги йўқ чиройини болалик давридан идрок этиб, юракдан ҳис этсин».

Болалар қалбида экилган эзгулик уруғи ўсиб чиқиши муқаррардир. Бунда биз — педагогларнинг ҳам улуши бор. Фақат мактаб таълим-тарбияси ёш инсон камолотида камлик қилади.

Баъзи бир ота-оналар борки, фарзандларининг тарбиясига иккинчи даражали иш сифатида қарайдилар. Назаримда оналарни ишлаб чиқаришга жалб этиб, жамият ҳаётида фаоллигини ошириб, уни бола тарбиясидан узоқлаштириб қўйдик. Фарзанд тарбиясини она зиммасидан олиб, кўплаб болалар боғчалари, тарбия муассасалари қуриб, келажагимиз бунёдкорлари тақдирини уларга топширдик. Боланинг содда, самимий дунёси ва меҳрини қондиришда онанинг ўрнини тарбия масканлари босолмайди. Она шунинг учун онадирки, унинг меҳр-муҳаббати қуёшдай порлоқ, юраги фарзандининг чексиз ҳис-туйғуларини ҳамиша бошқариб, эзгулик ва олийжаноблик томон етаклайди.

Бугун мана шу мўътабар инсоннинг беҳад бандлиги оиладан, болалар даврасидан узоқлашгани маънавий йўқотишларимизга сабаб бўлмоқда.

Ота-онаси кун бўйи ишда бўлган бола тарбиясининг оғир кечиши сир эмас. Ишдан чарчаб келган оила бошлиқлари фарзандининг кун бўйи нима иш билан шуғуллангани билан қизиқишмайди. Сўраб-суриштирганда ҳам бола тўғрисини айтмайди. Чунки уйга меҳмон сифатида келиб-кетувчи оила паноҳлари билан болалар ўртасида кўринмас тўсиқлар пайдо бўлади. Шундан бўлса керак, улар ҳеч иккиланмай алдайдилар.

— 20 йиллик педагогик фаолиятим давомида шунга амин бўлдимки, оналари ишлаётган болалар, кўпинча дарсларни яхши ўзлаштирмайдилар. Баъзан ота-онаси «казо-казо» жойларда ишлаётганлар ҳам мактабга кирчир келадилар. Бундайларга қараб ачиниб кетаман...

Бугунги аёл бор кучини жамиятга сарфлаб, оиладан йироқлашиб бормоқда. Мен учун аёлларнинг оналиги қадрлидир. Болалик аёл ҳар қандай юмушлар олдида ҳам бош вазифасини унутмаслиги даркор.

Бугунги аёл учун етишмаётган нарса вақтдир. Назаримда, оналаримиз, момоларимиз панд-насиҳатларини, меҳрмуҳаббатини фарзандларимизга етказолмадик. Уларга кечалари эртаклар, аллалар айтиш ўрнига олабўжилардан қўрқитиб ухлатамизу, ўзимиз чала қолган ишларга шўнғиймиз. Маънавиятимизнинг инқирози ҳақида гапирамизу, жондан ширин болажонларимизни бебаҳо хазиналаримиздан бебаҳра вояга етказамиз. Ҳазрат Алиларимиз, Биби Фотималаримиз, бобожонларимиз Алишер Навоий, Мирзо Бобур, Улуғбек, Абу Али ибн Сино, Форобий ҳақида уларга ўчмас хотиралар айтиб, фикрларини чархламаймиз... Ўзлик аввало онанинг фарзандига муносабатида юзага келади, куртак ёзади, гуллаб, камолотга етади.

Ҳазрат Алишер Навоий «Маҳбуб ул-қулуб» асарида «Ҳар бир иродали одамни ҳам биргина бола тарбияси чарчатади», деб ёзган эдилар. Рўзғор юмушларининг ўзи аёлни ҳолдан тойдиради. Она уй ишларини бажариш учун кунига 12—14 километр масофани босар экан.

Инсонинг табиати қизиқ, у атрофидаги камчиликларни вақтида кўрмайди. Кўрса ҳам тан олмайди. Бола тарбиясидаги бир ёқламалик ҳам бугун ўз таъсирини кўрсатмоқда. 15—16 ёшли болаларнинг ўғрилик, талончиликка қўл уриши, туппатузук оилаларда вояга етган фарзандларнинг жиноят қилиши, балоғат ёшига етмаган қизалоқларимизнинг беҳаё қилиқлари — ҳаммаҳаммасининг илдизи онанинг бандлигига, оиладан узоқлашувига бориб тақалади.

Бола тарбияси ўлда-жўлда бўлган жамиятнинг келажаги бўлмайди. Тарбия оиладан бошланади. У ота-оналар меҳридан сайқалланган муқаддас гўшадир. Бу гўша ҳамиша покиза, осойишта, беғубор бўлмоғи шарт!

Мўмина РАУПОВА,
Жомбой райони.

Шофиркон районидаги пиллачилик фабрикаси жамоаси элнинг турмуш фаровонлигини ошириш борасида хайрли юмушларни бошлади. Бугунги кунда бу ерда 20 хилдан ортиқ турли хил харидоргир маҳсулотлар ишлаб чиқарилмоқда. Айниқса, тикувчилик цехи чеварлари тикаётган кўрпа-ёстиқ жилдлари ва турли хил уй рўзғор буюмлари кўпчиликка манзур бўлмоқда.

СУРАТДА: Моҳир тикувчи Марҳамат ҚАҲҲОРОВА.

К. КАРИМОВ олган сурат.

Мурод РАҲМОН

ШОИР ИНЪОМИ

ЭЪТИБОР

Эътибор бўлмаса гар,
Йиғламас, кулмас дилбар.
Ўйнамас, ёнмас юрак.
Ишқу рашк кимга керак—
Эътибор бўлмаса гар?!

Эътибор бўлса агар,
Дил бўстонга айланар.
Жон бўлар руҳга ҳамдам.
Яшнагай бутун олам —
Эътибор бўлса агар!

Эътибор бўлмаса гар,
Яшамоқ ҳам бесамар!
Йўқ усиз камол топмоқ
Ва бекор олға чопмоқ —
Эътибор бўлмаса гар!

Эътибор бўлса агар,
Яралгай тупроқдан зар.
Чигитдан унар хирмон,
Умрга ёр давру даврон,
Эътибор бўлса агар...

Эътибор йўқки агар,
Учар омад, бахт сўнар.
Усиз ҳаёт — бемаъно,
Қурийди азим дарё,
Эътибор бўлмаса гар!

МЕҲРИБОН ЭМАС

Ҳаёт ширин, даврон ширин,
Бахт гоҳ ошкор, гоҳ яширин...
Билолмадим тақдир сирин:
Нега ёр меҳрибон эмас?

Эзгу ҳар иш, эзгу ҳаёл,
Кулиб боқар бизга иқбол.
Лекин қалбда ўша савол:
Нега ёр меҳрибон эмас?

Уйга бир-бир шодлик келар,
Ўғил-қиздай бойлик келар.
Обрў-ю ободлик келар,
Нега ёр меҳрибон эмас?

Беҳудадай гулгун ҳаёт,
Умр ўтар ишқсиз наҳот?
Яшамоқдан недир Мурод,
Нега ёр меҳрибон эмас?!

СЕҲРЛИ ОЛАМ

Гоҳ сукутда яшайди одам,
Ўйларида — туганмас иши,
Ҳаёлида — дунё ташвиши,
Гоҳ сукутда қолади олам.

Сукутлардан тинглайман қўшиқ...
Қиз юзида иффат ва ҳаё,
Кўзларидан сезаман вафо,
Сукутлардан ўқийман маъно.

Сукутларда — умид, орзулар,
Гоҳо шодлик, гоҳида армон.
Балки иқбол яшнайди пинҳон,
Сукутларда — умид, орзулар.

Сукутларда сабот, матонат,
Гул очади кўнгил баҳори.
Лабларида — севги изҳори,
Сукутларда сабот, матонат.

Сукунат — бу бутун бир ҳаёт...
Эл-юрт меҳри товланиб ётар.
Унда Мурод бахт тонги отар,
Сукунат бу — бутун бир ҳаёт.

ШОШМА, КЕЛИН!

Шошма келин, ортингга қайт,
Қийнар сени қандайин
Нечун шундай нурафшон пайт —
Кўзинг ёшлаб кетмоқдасан?
Ё беҳуда ўйнаб-кулдинг,
Ёки билмай хато қилдинг?
Энди кимдан жудо бўлдинг,
Бошинг ушлаб кетмоқдасан?
Ё алҳазар, гўдак йиғлар,
Йиғиси бағримни тиғлар!
Барча одам фарзанд тилар,
Сен-чи, ташлаб кетмоқдасан!

Қандай рўёга ишондинг,
Наҳот икки ўтда ёндинг?
Наҳот дилпарчангдан тондинг,
Ёқанг ушлаб кетмоқдасан?
Буткул айрилмоғин сезиб,
Талпинса қўлларин чўзиб,
Мурғакни қалбингдан узиб,
Қандай ташлаб кетмоқдасан?

Тўхта, келин, шошма асло,
Нечун ахир оғир хато?!
Дилбандингдан бўлма жудо,
Жонни ташлаб, кетмоқдасан.

Гўдагингга раҳминг келсин,
Юрагингга меҳринг келсин.
Юришмаган бахтинг қулсин,
Муродингни ташлаб кетма!

ҚЎЛЛАР...

Йўлларимга чўзилди ҳар дам—
Менга етмоқ учундир қўллар...
Эндигина учрашишганда,
Хайирлашиш нечундир, қўллар?!

Хайрлашиб кетдинг-ку, эссиз,
Индамадим кетар чоғинг ҳам.
Ҳайрон бўлдим, негадир сенсиз,
Сўнг нимадир қилгандай алам...

Очиқ қолмиш қалбим дафтардай,
Ёзилгуси шоҳ асармидинг?
Қўлдан учдинг балки каптардай,
Бахтинг учун курашармидинг.

Севгимизни қилайлик эъзоз—
Орзуларга чорласа йўллар.
Гул ҳаётда бўлайлик ҳамроз—
Муродига етишсин қўллар.

Муҳаррир Н. ЕҚУБОВ.

МАДАНИЯТ ХАБАРЛАРИ

Бухоро вилоятининг Ғиждувон районидаги марказий кутубхонада ўқувчиларни жалб этишнинг қизиқ услубини ўйлаб топдилар. Кимда-ким кўпроқ китоб ўқиса, унга омад кулиб боқади: улар пул мукофотлари ва турли хилдаги эсдалик совғаларини оладилар.

Моддий рағбатлантириш ўз таъсирини кўрсатди — токчаларда чанг босиб ётган жаҳон адабиёти мумтозларининг асарлари эндиликда қўлдан-қўлга ўтмоқда. Кутубхонага аъзо бўлганлар сони ҳам 500 кишига кўпайди.

Марказий кутубхонада район «Китобхон» жамияти билан биргаликда «мўъжизалар майдони» деб аталган ажойиб ўйин ўтказишмоқда. Ўйиндаги турли-туман топишмоқлар, қизиқарли саволлар китобхонлар ўқиган ва севиб қолган романлар ҳамда қиссалар, ҳикоялар ҳамда достонларнинг саҳифаларидан олинган воқеалар асосида тузилади. Ўйин бу китобнинг бош қаҳрамонлари, машҳур ёзувчиларнинг ҳаёти ва ижоди ҳақида саволлар берилади. Бундай асарлардан воқиф бўлган ўқувчиларгина тўғри жавоб топа оладилар.

* * *

Н. Везиров номли давлат драма театри биринчи марта қадимий Бухорога бир ҳафталик гастролга келган эди. Энди ана шу гастроллар ниҳоясига етди. Озарбайжон Республикасининг Ленкоран шаҳридан келган бир гуруҳ санъаткорлар вилоят марказида, Қоракўл, Свердлов районлари ва Когон шаҳри меҳнаткашлари олдида «Тўхтагин, азизим, ўйна, кул ва куйла» деб аталган концерт намойиш қилдилар.

* * *

Афғонистон санъат арбоблари уюшмасининг таклифига мувофиқ Сурхондарё ижодий ёшлар гуруҳи қўшни мамлакатга гастролга жўнаб кетди. Унинг таркибида хонандалар ва рақҳосалар, мусиқачилар бор. Улар ўзбек, тожик қўшиқлари ҳамда рақсларини, шунингдек дари ва пушту тилларидаги асарларни ўз концерт режасига киритганлар. Ижодкор ёшлар икки ҳафта мобайнида Қобул, Мозори Шариф, Шибиргон аҳолисини ўз санъатлари билан таништирадилар.

(ЎзТАГ).

Иштихон шаҳридаги аҳолига маиший хизмат кўрсатиш комбинати кўп тармоқли жамоалардан ҳисобланади. Бу ерда бичиш-тикиш, сартарошлик, оёқ кийимлари устахонаси билан бирга сураткашлик цехи ҳам ишлаб турибди. Сураткаш М. Жонузоқов ишидан кўпчилик мамнун. Жорий йилда у меҳнаткашларга 14 минг сўмлик хизмат кўрсатди.

Ш. СУЛТОН олган сурат.

ЧОЙХОНА ҚАНДАЙ БЎЛМОҒИ КЕРАК?

Маълумки, шаҳар, посёлкаларда, туманларимиз марказларида миллий анъаналаримизга ва иқлимга зид равишда кўп қаватли уйлар анчагина қурилди ҳамда бу иш давом этмоқда. Фикримизча, ана шу уйларни режалаштирилаётганда миллий хусусиятларни эътиборга олиб, кўп қаватли турар жойлар оралиғида кичик-кичик шарқона усулда чойхоналарни ҳам лойиҳага киритишса. Бу чойхоналарда одамлар бўш вақтларида келиб бир пиёла чой баҳонасида суҳбат қуришади, шахмат-шашка суришади. Рўзнома ва ойномаларни ўқишади, хуллас, энг муҳими ўртадаги инсоний ришталар уланиб, меҳр пайдо бўлади.

Вилоятимизнинг Китоб, Шаҳрисабз туманларидаги чойхоналар фаолияти, айниқса ибратли. Қарши шаҳридаги «Насоф», «Нуроний», Ульянов туманидаги «Бободеҳқон», «Оқсарой» каби чойхоналар меҳнаткашларнинг маданий ҳордиқ чиқарадиган жойига айланган. Бундай ибратли чойхоналарни мисол тариқасида кўплаб келтириш мумкин. Бу намунали чойхоналар маҳаллаларнинг юрагига айланган. Оромгоҳда шахмат-шашка, доминолар, рўзнома, ойномалар таҳлами, кичик кутубхона, телевизор мавжуд. Замонавий безатилган бу гўшаларда турли учрашувлар ва тадбирлар ўтказилади. Сўнгги йилларда «Наврўз» байрами ҳам чойхоналарда ўтказилаётганлиги жуда қувончлидир.

Афсуски, вилоятимизнинг кўп жойларида бефайз чойхоналар ҳам анча. Бу жойларда палослар, мебеллар анча эскирган, кўрпачалар кир, чойнак, пиёлалар ифлос, ҳам дарз кетган, етишмайди, чой яхши дамланмайди, мижозлар анча кутиб қолишади. Чойхоначилар хизмати ҳам талабга жавоб бермай, натижада кайфиятингиз бузилиб чиқиб кетасиз.

Ўзбек халқи удуми бўйича одамлар синиқ чойнак ва пиёладан чой ичишмаган, макруҳ деб ҳисоблашган. Келган касофат шунга урсин, деб синиқ нарсани ҳатто уйида сақлашмаган ҳам. Агар чойнак, пиёла мижоз қўлида эҳтиётсизлик билан синса ёруғликка йўйишган. Лекин ҳозир аксарият чойхоналарда бўлсангиз синиқ чойнак, кемтик пиёлаларни кўрасиз, пиёла ўрнига кўпинча стакан ҳам ишлатилади. Андижонлик тарихчи олим С. Жалилов ўз мақоласида устоз академик Я. Ғуломовнинг қуйидаги жонли сўзларини келтиради: «Ўзбек паловини челакда емаганидек, чойини ҳам стаканда ичмайди». Чинни чойнак-пиёла ўрнига тунука чойнак ва стаканлар пайдо бўлди. Мис самоварлар ўрнига баклар қўйилди. Ҳатто ҳозир баъзи жойларда иқтисодий мушкуллик туфайли самоварда чойнак, пиёлага тўлов учун мижоздан пул олиб қоладиган одатлар пайдо бўлди. Бу удумимизга зид-ку. Айрим чойхоналарда баъзан пинҳоний «базми жамшид»лар уюштирилиб, ароқ, пиво каби ичимликлар истеъмол қилишади. Бу ҳам миллий анъаналаримизга тўғри келмайди, мижозларни ва кексаларни ранжитади, холос.

Вилоятимиз қишлоқларини кезсангиз чойхонасиз жойлар ҳам анчагина эканлигига гувоҳ бўласиз. Бу ҳолатни Чироқчи, Нишон, У. Юсупов, Баҳористон, Муборак туманларида кўпроқ учратасиз. Масалан, Ульянов туманидаги Қатағон қишлоғида умуман чойхона йўқ. Қўшни Оқжангал қишлоғи ёнида Қашқадарё чой соҳилида жойлашган «Олтинқум» чойхонасининг аҳволи ҳам мақтанарли эмас. Бундай мисоллар талайгина. Маҳаллий кенгашлар жойлардаги тегишли мутасадди ташкилотлар билан ҳамкорликда чойхоналар ташкил этиб, меҳнаткашлар учун ғамхўрлик кўрсатишлари лозим.

Истардикки, ҳар бир маҳаллада чойхона ҳашар билан шарқона усулда қурилса. Халқимиз ҳеч қачон савоб ишдан бўйин товлаган эмас. Меъморларимиз ҳар қандай турар жой ва иморатларни режалаштираётганларида лойиҳага, албатта чойхонани киритишлари керак. Маълумки, ўзбек халқи ҳаётини тўйсиз тасаввур этиш жуда қийин. Фикримизча, шароитни ҳисобга олиб тўй ва бошқа кўпгина тантаналар шу чойхоналарда ўтказилса, ёшлар хизмат қилишса нур устига аъло нур бўларди.

Чойхоналарда маданият ёдгорликларини, урф-одатларимизни намойиш қиладиган бурчаклар, санъат асарлари кўргазмалари ташкил этиш лозим. Ҳозирги пайтда халқ ҳаётини поймол этаётган видеосалонлар, элни мажруҳ этаётган майхоналар, бар, кафе, ресторанлар вазифасини чойхоналарга олиб бериш вақти етиб келди.

Мустақиллик қарор топиб, миллий удумларимиз тикланаётган шу кунларда ўзбекнинг ҳар бир маҳалласи, қишлоқларидаги чойхоналар ўз ишини ибратли анъаналаримизга қатъий риоя қилган ҳолда ташкил этиши даркор. Дарҳақиқат, чойхоналар, жойларда тарбиявий мавзуда мулоқотлар ўтказадиган асосий жойга айланиши лозим.

Миллий тарбиямиз ва маданиятимиз гўшаси бўлмиш чойхоналар меҳнаткашлар оромгоҳига айланса, инсонпарвар, қўли қадоқ элимиз бир-бирлари билан янада жипслашади. Ҳозирги кунларда жуда ноёб нарсага айланаётган одамлар ўртасидаги меҳр-оқибат ва унутилаётган қадриятларимиз тикланади. Зеро, ўзбек халқининг мулоқот маскани бўлган чойхоналарни жамоат марказларига айлантириш, ҳозирги давр нуқтаи назаридан янгича тус ва мазмун бахш этиш энг олижаноб, савоб иш ҳамдир. Қўшиқда куйланганидек:

Елкасида оқ сочиқ,
Кўнгли офтобдай очиқ,
Чойхоначи чойхўрга,
Доим ҳамхона бўлса.

Очил БЎРИЕВ,
Қарши давлат муаллимлар олий билимгоҳи доценти, тарих фанлари номзоди.
Зокир ЮСУПОВ,
катта ўқитувчи.

ФУТБОЛ

КУЧЛАР ТЕНГ КЕЛДИ

Бир неча кун олдин Липецкнинг «Металлург» жамоаси билан ўйинда пахтакорчилар маҳорат билан тўп сурганини кўрган мухлислар ҳамюртларимиз Марказий Армия Спорт Клуби билан учрашувда ҳам бўш келишмайди, деб ўйлашганди. Тўғри, чемпион билан рақобат қилиш осонмас. Лекин армиячиларнинг олти етакчи ўйинчиси негадир Тошкентдаги ўйинда иштирок этишмади. МАСК амалда ўринбосарларни майдонга туширди.

Шунга қарамай москваликлар кўзланган натижага эришиб, бу йилги мамлакат чемпионатида олтин медални бежиз қўлга киритишмаганини яна бир карра исботлашди. Учрашув 1:1 ҳисобида тугади.

Афтидан, армиячиларнинг биринчи бўлим 15-дақиқасида ҳисобда олдинга ўтиб олишгани уларга қўл келди. Аксинча, кутилмаганда ўтказиб юборилган тўп пахтакорчиларни бирмунча шошириб қўйди. Зотан, ҳамюртларимиз мусобақалар навбатдаги босқичига чиқишлари учун энди ҳисобни тенглаштириб қолмасдан бир-икки тўп ортиқча киритишлари керак эди. Чунки Москвада ўтадиган жавоб учрашувида МАСК асосий ўйинчилар ҳисобига ўйинни янада кучайтириш имкониятига эга бўлади.

Мана шу нарсани ёдда сақлаган ҳолда пахтакорчилар астойдил ҳаракат қилишди. Лекин Пятницкий ўйинда қатнашмаганлиги сабабли асосий тўпуларимиз Игорь Шквирин етарли даражада ўзини кўрсатолмади. Бундан ташқари Қосимов ҳам кўпроқ Пятницкий билан ҳамкорликда тўп суришга одатланган. Бошқа ўйинчилар ўртасидаги уйғунликлар эса ҳали барқарор эмас. Айниқса тажрибали рақиблар билан беллашганда ёш ўйинчиларимиз кўпинча шошиб қолишади. Ҳисоб тенглашган дақиқада Шуҳрат Мақсудов жуда аниқ ва моҳирона ҳаракат қилди.

Қулай вазиятларнинг аксариятида пахтакорчилар ана шундай абжирлик кўрсатишганида эди, шубҳасиз, учрашув бошқачароқ тугар эди. Нима бўлганда ҳам, саросимага ҳожат йўқ. Бугун Москвада ўтадиган жавоб ўйинида ҳамюртларимиз чўчимасдан тўп суришса, муддаога эришишлари ҳеч гап эмас.

Ш. АЛЛАМОВ.

ОЙНАИ ЖАҲОНДА

Чоршанба, 27

● ЎзТВ I

8.00 «Ахборот».
8.25 «Соғлом бўлай десангиз».
8.35 «Огарёв кўчаси, 6-уй». Бадиий фильм (М. Горький номли киностудия).
10.00 «Ёшлик» студияси саволларингизга жавоб беради.

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.10 «Қора товуқ». Мультфильм.
18.30 «Мактабгача тарбия» ойномаси — меҳмонимиз.
19.10 «Санъат олами». Наққош Мадаминхон Ҳусанов.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Илк қадамлар».
20.20 Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Мавлуда Бойматова куйлайди.
21.00 «Ахборот».
21.25 «Олтин бешик». Бухоро вилоятидан кўрсатув.
23.10 «Ажойиб хаёлпараст». Бадиий фильм («Ўзбекфильм»).
00.30 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II
«ТОШКЕНТ» СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

18.30 Мультфильмлар тўплами.
19.20 Спринт. «Шквирин —ўзи ва футбол ҳақида».
20.00 Гитара оҳанглари.
20.30 «Бурч».
21.30 Москва. Информацион программа.
22.05 «02» тўлқинида».
22.20 «Мираж».

● МТ
«Орбита IV»

7.00 «Тонг».
9.30 «КТВ-I» ва Франс интернациональ канали таништиради: «Фантомас». Бадиий фильм. 3-серия.
11.00 «Жираф-шериф». Мультфильм.
11.10 «Чемпионлар билан биргаликда».
11.25 «Болалар мусиқий клуби».
12.10 РСФСР Давлат духовой оркестри чалади.
12.30 ТСН.
12.45 «Икс» программаси.
13.45 ИИВ маълумотларига кўра...
14.00 «Сантуранинг ёрқин оҳанглари». Масуд Мисагиан чалади.
14.20 Биржа янгиликлари.
14.35 «Савдо растаси».
14.50 «Агар сиз...».
15.35 ТСН.
15.50 «Ён дафтар».
15.55 «Шерики».
16.25 «Ершовкада суд». Телевизион бадиий фильм. 2-серия.
17.30 Болалар соати (инглиз тили дарси билан).
18.30 «Планета».
19.00 ТСН (сурдо таржимаси билан).
19.15 ИИВ маълумотларига кўра...
19.30 «Катта» фаннинг келажаги ҳақида.
19.55 «КТВ-I» ва Франс интернациональ канали таништиради: «Фантомас». Бадиий фильм. 4-серия.
21.30 Информацион программа.
22.05 «Николай Зиновьев дўстларини қабул қилади».
23.30 Спорт кўрсатувлари. Танаффус пайтида (00.15) — ТСН. Халқаро воқеаларга бағишланган сон.
01.25 «Биз кўрган кунлар». 5-фильм.
01.50 «Мусиқий башорат». 5-тур.
02.10 «Бир боқишда муҳаббат». Биринчи кун.

● МТ
«Дубль IV»

9.00 Эрталабки бадантарбия машқлари.
9.20 Немис тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
9.50 Немис тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
10.20 «Рус овунчоқлари». Мультфильм.
10.35 «Жаҳон бозорининг нархи».
11.05 «Туманда янграган торлар». Телеспектакль. 2-қисм.
12.00 «Биз ҳаммамиз бир оламданмиз». «Орестея» халқаро театр лойиҳаси.
13.30 «К-2» таништирди.
14.25 «Воқеа содир бўлган жой — Лёшка ўтлоғи». Телефильм.
15.05 В. Пикайзен концерти (скрипка).

* * *

17.30 В. Готовцева куйлайди.
17.50 «Олий мартабаларда тасдиқланган». Москванинг рамзи.
18.15 «Биз яшаётган олам». Режиссёр В. Гладишев фильмлари. «Бўшлиқ».
19.15 Россиянинг парламент хабарномаси.
19.30 «Фортуна» телеканали гала-томошаларга таклиф этади. Танаффус пайтида — Эълонлар. Хабарлар. Махсус тижорат хабарномаси.
23.25 Эълонлар.
23.30 Хабарлар.
23.50 Эртанги кун мунажжимлар башоратида.
23.55 Санкт-Петербург балети. 2-қисм.

МУАССИСЛАР: ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ВАЗИРЛИГИ, «ЎЗПЛОДООВОЩЧВИНПРОМ» КОНЦЕРНИ, ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ, «ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ» ЖУРНАЛИСТЛАРИ ЖАМОАСИ.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32 ТЕЛЕФОНЛАР: муҳаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 32-54-44, 33-16-27, 32-54-42. Масъул котиб — 33-09-93, 32-56-26. Масъул котиб ўринбосарлари — 32-56-25. Деҳқончилик бўлими — 32-56-35, 32-54-51, 33-54-33. Қайта ишлаш саноати бўлими — 32-54-48. Советлар ва ижтимоий ҳаёт бўлими — 32-56-34. Чорвачилик бўлими — 32-56-22. Мелиорация ва қишлоқ қурилиши бўлими—32-56-30. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 33-54-33, 32-56-37. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-54, 32-56-37. Шиқоят, хат ва маъмурий органлар бўлими — 32-54-49, 32-54-52. Безатиш бўлими — 32-58-79. Эълонлар бўлими — 33-81-42.

Узбекистон Республикаси «Шарқ нашриёт-матбаачилик концерни. 700.000 Тошкент шаҳри. Ленинград кўчаси, 32. Нашр кўрсаткич —64.602, 68.753 нусха чоп этилади. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Босишга топшириш вақти 21.00 Босишга топширилди 20.00. Буюртма — 6286.